

Lietuvos bendrojo ugdymo procesų ir Nacionalinės švietimo agentūros apžvalga

Dovilė Sujetaitė, Tauras Jonaitis ir Orestas Strauka

Šis projektas yra dalis Vyriausybės kanceliarijos kartu su VšĮ „Investuok Lietuvoje“ įgyvendinamo „Atviros Vyriausybės iniciatyvos“ projekto, kuriuo siekiama suformuoti bendrą viešųjų konsultacijų praktiką viešojo valdymo institucijose, padidinti visuomenės dalyvavimo viešajame valdyme veiksmingumą, plėsti informacijos apie Vyriausybės vykdomą veiklą ir visuomenės įtraukimo į sprendimų priėmimą priemones prieinamumą, sustiprinti viešojo valdymo atvirumo plėtrai reikalingas kompetencijas.

Šis projektas dalinai finansuojamas 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos.

Turinys

Įvadas.....	6
1. Kontekstas	7
1.1 Bendrojo ugdymo tendencijos Lietuvoje	7
1.2 Bendrojo ugdymo rezultatai.....	10
1.3. Auditų rezultatai.....	12
1.4 Švietimo pagalbą teikiančių įstaigų reorganizacija	14
2. Lietuvos bendrojo ugdymo procesų analizė	17
2.1 Švietimo pagalba.....	17
2.2 Švietimo stebėseną	20
2.3 Švietimo aprūpinimas, infrastruktūra bei jos plėtra.....	24
2.4 Bendrojo ugdymo turinio kūrimas	26
3. Nacionalinės švietimo agentūros veiklos analizė	28
3.1 Agentūros veiklos tikslas, uždaviniai ir funkcijos	28
3.2 Stebėsenos ir vertinimo departamentas	31
3.3 Ugdymo turinio departamentas.....	34
3.4 Švietimo pagalbos departamentas.....	36
3.5 Infrastruktūros plėtros departamentas.....	37
3.6 Bendrųjų reikalų departamentas	40
Išvados	41
Literatūros sąrašas	43
Priedas 1. Mokinių nepasiekusių patenkinamo balo VBE procentas	45
Priedas 2. Mokinių nepasiekusių patenkinamo įvertinimo PUPP procentas.....	46

Grafikų sąrašas

Grafikas 1. Valdžios sektoriaus išlaidos švietimui (proc. nuo BVP)	8
Grafikas 2. Lėšos, tenkančios vienam besimokančiajam asmeniui 2016 m. (įvertinus PPG).....	8
Grafikas 3. Vienam besimokančiam asmeniui tenkančios lėšos pagal mokymo įstaigos tipą, tūkst. EUR.....	9
Grafikas 4. Mokyklų išlaidos, mln. EUR.....	9
Grafikas 5. Lietuvos mokinių pasiekimai gamtamokslinio, matematinio raštingumo ir skaitymo srityse.....	11
Grafikas 6. Lietuvos penkiolikmečių rezultatų vidurkis pagal vietovės, kurioje yra mokykla, urbanizacijos lygį.....	12
Grafikas 7. Švietimo pagalbos įstaigų reorganizavimo apibendrinimas	16
Grafikas 8. Švietimo pagalbos organizacinė struktūra Lietuvoje.....	17
Grafikas 9. Švietimo ir mokslo stebėsenos organizacinė struktūra.....	22
Grafikas 10. Švietimo aprūpinimo bei infrastruktūros plėtros sistema	24
Grafikas 11. Bendrojo ugdymo turinio kūrimo sistema	26
Grafikas 12. Lietuvos bendrojo ugdymo politika.....	28
Grafikas 13. Nacionalinės švietimo agentūros struktūra.....	29
Grafikas 14. Bendrojo ugdymo turinio departamento funkcijos.....	35

Lentelių sąrašas

Lentelė 1. Švietimo pagalbos įstaigų vykdomos funkcijos	12
Lentelė 2. NŠA vykdomi ES finansuojami projektai.....	30

Santrumpos

AIKOS – Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema.

BVP – Bendrasis vidaus produktas.

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija.

ICCS – Tarptautinis pilietinio ugdymo ir pilietiškumo tyrimas (angl. International Civic and Citizenship Education Study).

IEA – Tarptautinės švietimo pasiekimų vertinimo asociacija (angl. International Association of the Evaluation of Educational Achievement).

IS FVA – ŠMSM pavaldžių institucijų finansų valdymo ir apskaitos informacinė sistema.

KRISIN – Švietimo ir mokslo informacinių sistemų, registrų ir klasifikatorių apskaitos informacinė sistema.

LMNŠC – Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras.

LSD – Lietuvos statistikos departamentas.

NEC – Nacionalinis egzaminų centras.

NEMIS – Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinės sistemos.

NMPT – Nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai.

NMVA – Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra.

NŠA – Nacionalinė švietimo agentūra.

PIRLS – Tarptautinis skaitymo gebėjimų tyrimas (angl. Progress in International Reading Literacy Study).

PISA – tarptautinis penkiolikmečių tyrimas (angl. Programme for International Student Assessment).

PPG – Pinigų perkamoji galia.

PPT – Pedagoginė psichologinė tarnyba.

PUPP – Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas.

SPPC – Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras.

STRATA – Vyriausybės strateginės analizės centras.

ŠAC – Švietimo aprūpinimo centras.

ŠITC – Švietimo informacinių technologijų centras.

ŠMSM – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

ŠVIS – Švietimo informacinė sistema.

ŠVIS – Švietimo valdymo informacinė sistema.

TIMSS – Tarptautinis matematikos ir gamtos mokslų gebėjimų tyrimas (angl. Trends in International Mathematics and Science Study).

UPC – Ugdymo plėtotės centras.

Įvadas

Šiuo metu Lietuvoje vyksta švietimo struktūrinė reforma. Vienas iš reformos tikslų – pertvarkyti švietimo ir mokslo finansavimo sistemą taip, kad valstybės finansiniai ištekliai būtų naudojami kuo efektyviau, skatintų siekti aukštos švietimo kokybės, didintų aukštojo mokslo konkurencingumą, o švietimo ir mokslo sistemos sukurti rezultatai atitiktų valstybės, visuomenės ir ūkio poreikius.

Šiame kontekste buvo reorganizuotos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai pavaldžios švietimo pagalbos įstaigos. Jų pagrindu 2019 m. rugsėjo 1 d. įkurta Nacionalinė švietimo agentūra. Šiuo metu Agentūra yra atsakinga už švietimo politikos įgyvendinimą ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo įstaigose. Agentūra potencialiai galėtų tapti moderniu kompetencijų centru, galinčiu įgyvendinti švietimo strateginius pokyčius. Tam reikalinga sukurti tvarią Agentūros viziją ir misiją, išskirti strateginius tikslus ir parengti tolimesnio vystymosi koncepciją. Siekiant šių tikslų svarbu yra įvertinti Lietuvos ir kitų šalių švietimo tendencijas, taip pat atsižvelgti į užsienio gerąsias praktikas.

Šios apžvalgos tikslas yra identifikuoti Lietuvos bendrojo ugdymo procesus ir tendencijas, nustatyti pagrindines institucijas ir jų atsakomybes formuojant ir įgyvendinant bendrojo ugdymo politiką, taip pat įvertinti Agentūros veiklą po reorganizavimo.

Atliekant esamos situacijos analizę buvo taikomi kiekybiniai bei kokybiniai duomenų analizės metodai. Siekiant identifikuoti pagrindines bendrojo ugdymo tendencijas buvo analizuojami nacionaliniai bei tarptautiniai statistiniai duomenys. Taip pat buvo atlikta pirminių (teisės aktų bei institucijos nuostatų) ir antrinių (tarptautinių bei nacionalinių tyrimų) šaltinių apžvalga. Siekiant papildyti surinktą informaciją buvo atlikti interviu su švietimo politiką formuojančių bei įgyvendinančių institucijų atstovais.

Esamos situacijos apžvalga susideda iš trijų skyrių. Pirmajame apžvelgiamas Lietuvos bendrojo ugdymo kontekstas, antrasis skyrius identifikuoja esminius bendrojo ugdymo procesus Lietuvoje, o trečiasis detalizuoja Nacionalinės švietimo agentūros vykdomas funkcijas.

1. Kontekstas

1.1 Bendrojo ugdymo tendencijos Lietuvoje

Bendrojo ugdymo srities plėtros prioritetai ir tikslai yra išskirti pagrindiniuose Lietuvos Respublikos strateginiuose dokumentuose:

- Valstybės pažangos strategija „Lietuva 2030“;
- 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa;
- Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa ir struktūrinės reformos.

Šiuose dokumentuose išskirti tikslai apima:

- a) infrastruktūros, tinklo ir paslaugų pasiūlos plėtojimą;
- b) ugdymo turinio atnaujinimą;
- c) švietimo atitikties darbo rinkos poreikiams įvertinimą;
- d) bendrųjų mokinių kompetencijų plėtrą;
- e) kūrybingumo ir pilietiškumo ugdymą;
- f) bendrojo ugdymo mokytojų kvalifikacijos tobulinimą;
- g) švietimo prieinamumo skatinimą;
- h) pedagogų bendruomenės plėtrą;
- i) ankstyvo moksleivių iškritimo iš švietimo sistemos prevenciją.

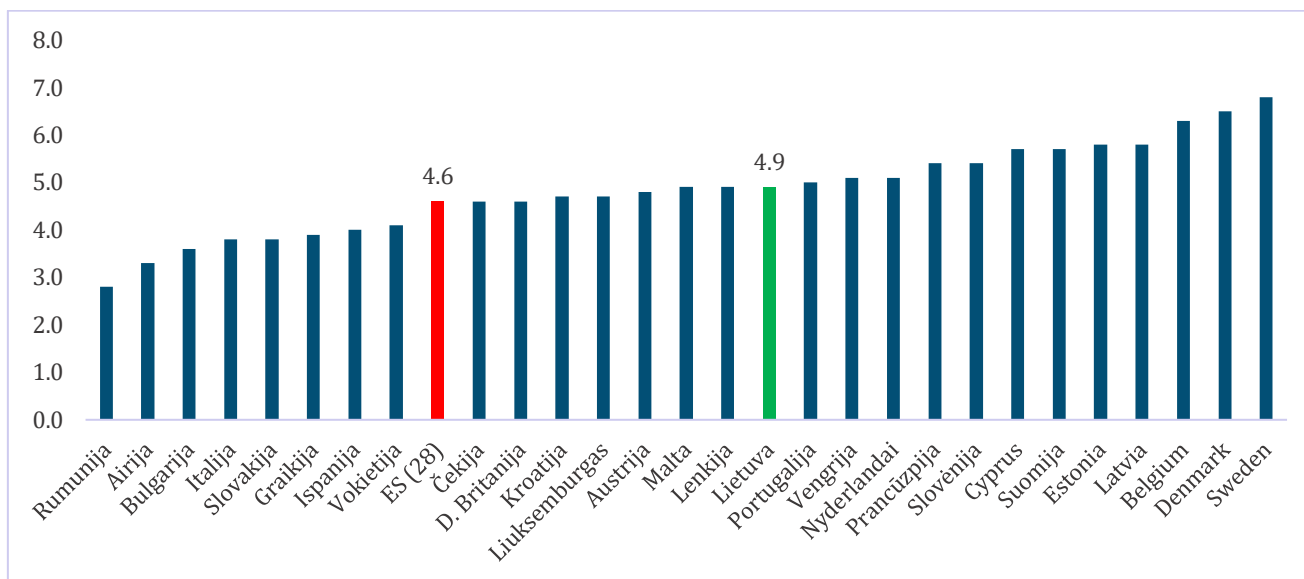
Atsižvelgiant į „PwC“ švietimo po 2020 finansavimo vertinimo išvadas – šiuo metu Lietuvoje trūksta duomenimis grįstos švietimo strategijos, apimančios trumpalaikius ir ilgalaikius tikslus bei intervencijų kompleksą¹. To paties vertinimo metu buvo išskirtos ir svarbiausios problemos bei kylantys iššūkiai, kuriuos Lietuvos valstybė turėtų spręsti ilguoju laikotarpiu. Vienas iš jų – žemas bendrojo ugdymo tinklo efektyvumas ir dideli ugdymo kokybės netolygumai².

Remiantis Eurostat duomenimis, valdžios sektoriaus išlaidos švietimui 2017 m. sudarė 4,9 proc. nuo BVP. Palyginus su kitomis ES valstybėmis narėmis, Lietuva švietimui skiria daugiau lėšų nei ES valstybių narių vidurkis, kuris yra 4,6 proc. nuo BVP (žr. Grafikas 1).

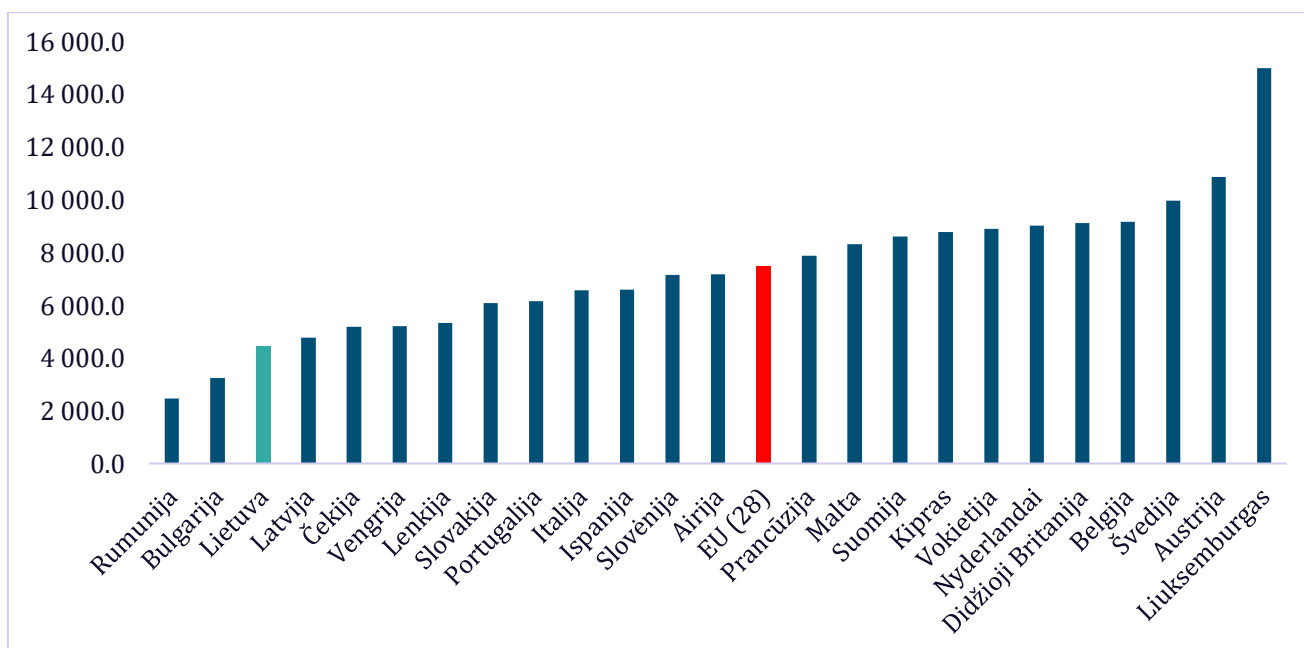
¹ PwC (2019). „Lietuvos ūkio sektorių finansavimo po 2020 m. vertinimas: švietimas“ 5.

² Ten pat, 6.

Grafikas 1. Valdžios sektoriaus išlaidos švietimui (proc. nuo BVP)

Šaltinis: Eurostat

Visgi, lėšos, tenkančios vienam besimokančiajam asmeniui, yra vienos iš mažiausių lyginant su kitomis ES šalimis. (žr. Grafikas 2). Tai atskleidžia paradoksalią situaciją, kad Lietuvoje, kurioje lėšos švietimui yra didesnės nei ES vidurkis, išlaidų dalis tenkanti vienam besimokančiajam yra vienos iš mažiausių.

Grafikas 2. Lėšos, tenkančios vienam besimokančiajam asmeniui 2016 m. (įvertinus PPG)

Šaltinis: Eurostat

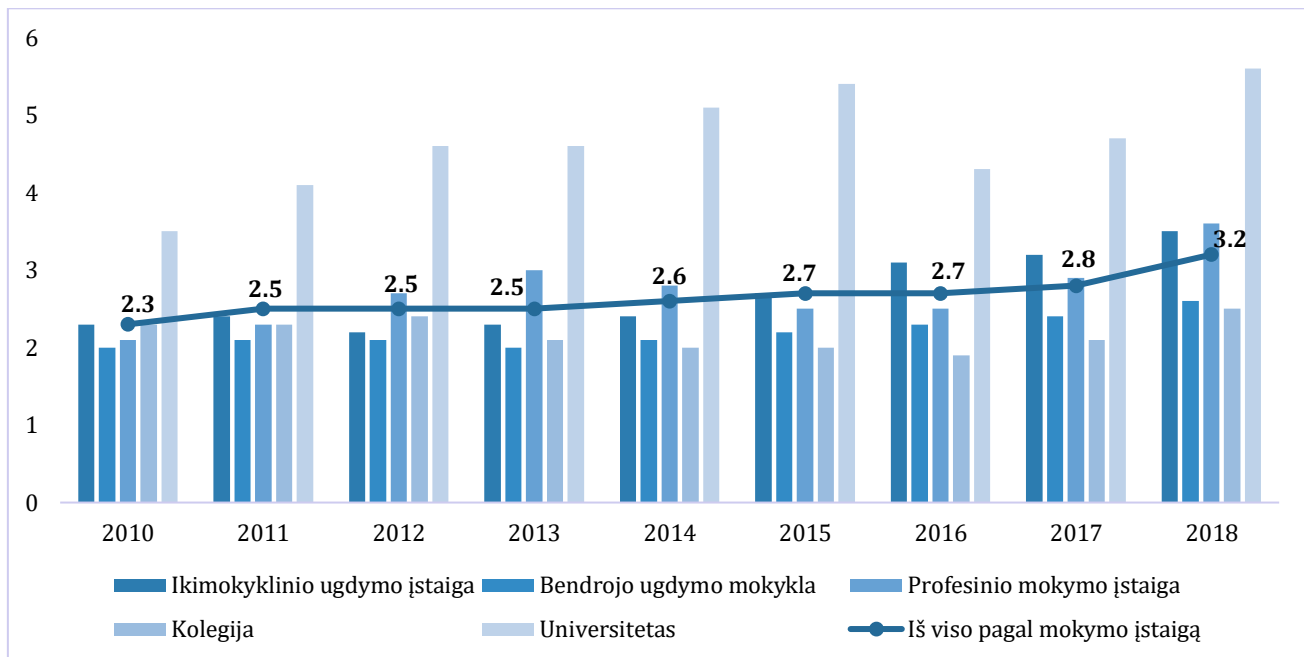
*Eurostat duomenų bazėje nėra pateikta Danijos, Estijos, Graikijos ir Kroatijos šio rodiklio reikšmės.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2018 m. vienam švietimo įstaigoje besimokančiam asmeniui vidutiniškai teko 3187 eurų (iš jų 2598 eurai valdžios sektoriaus lėšų ir 589 eurai šalies ir užsienio fizinių ar juridinių asmenų lėšų) (žr. Grafikas 3). Nuo 2010 m. vienam besimokančiajam asmeniui tenkančios lėšos išaugo trečdaliu. Vienam mokiniui 2018 m. teko 2,6 tūkst. eurų, o nuo 2010 m. šios lėšos augo lėčiausiai lyginant su kitų švietimo tipų įstaigų lėšomis vienam asmeniui.

Daugiausia lėšų tenka vienam universiteto studentui – 5,6 tūkst. eurų ir nuo 2010 m. šios lėšos augo sparčiausiai.

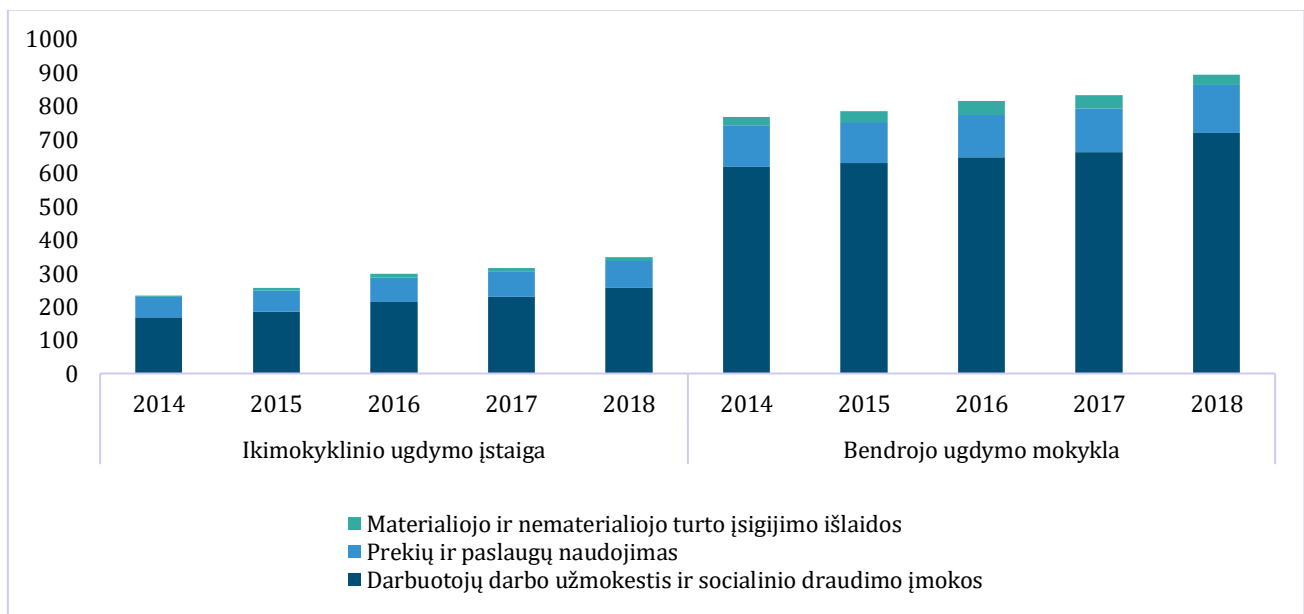
Grafikas 3. Vienam besimokančiam asmeniui tenkančios lėšos pagal mokymo įstaigos tipą, tūkst. EUR

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Grafike 4 pateikiami duomenys atskleidžia, jog 2018 m. didžiąją dalį mokymo įstaigų išlaidų (ikimokyklinio ugdymo įstaigose apie 73 proc., bendrojo ugdymo įstaigose – 80 proc.) sudarė išlaidos darbuotojų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms. Šios išlaidos tendencingai didėjo nuo 2014 m.

Grafikas 4. Mokyklų išlaidos, mln. EUR

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Valstybės kontrolės atliktas auditas nurodė, jog ugdymo įstaigų darbuotojų atlyginimams santykinai yra išleidžiama daugiau nei ES vidurkis, o išpūsta švietimo infrastruktūra lemia tai, kad

didesnė lėšų dalis skiriama pastatams išlaikyti³. Atitinkamai mažiau lėšų lieka ugdymo kokybei užtikrinti.

2017 m. Valstybės kontrolė įvertino mokyklų tinklą ir finansavimą 66-iose mokyklose iš 16-os savivaldybių ir nustatė, kad audituotų mokyklų išlaikymo išlaidos didėjo. Pastarąsias sudaro ūkio lėšos, skiriamos iš valstybės ir savivaldybių biudžetų. Savivaldybių pateiktais duomenimis, 2014–2016 m. jos didėjo 11,5 proc. (1 358 579 Eur). Atitinkamai 1 kv. m tenkanti išlaidų dalis šiose mokyklose didėjo vidutiniškai po 10,4 proc.

Taip pat Lietuvos bendrojo ugdymo sistema pasižymi nepakankama pedagogų kvalifikacija bei jų trūkumu, žemu mokyklų savarankiškumu bei neefektyvia stebėsenos sistema⁴. Mokytojo profesijos populiarumas Lietuvoje nuolat mažėja. Apie 85 proc. studijuoti pagal pirminio mokytojų rengimo programas įstojusių asmenų galiausiai nepasirenka mokytojo profesijos⁵. Jaučiamas pedagogų stygius artimiausiu metu gali tapti kritinis kai kuriuose šalies regionuose⁶. STRATA prognozuoja, kad itin didelis pedagogų stygius bus jaučiamas pradinio ir ikimokyklinio ugdymo srityse. Dabartinės tendencijos taip pat atskleidžia, kad ilgalaikėje perspektyvoje pedagogų stygius tik didės, nes kas antras pedagogas yra vyresnis nei 50 metų. O mažas atlyginimas ir darbo krūvis nesukuria paskatų rinktis mokytojo specialybę⁷.

Lietuvoje taip pat nėra užtikrinamas aukštas mokyklų vadovų kompetencijų lygis. 2014–2016 m. mokyklose dirbo tik 15,5 proc. vadovų, kurie atitiko 2011 m. patvirtintus kvalifikacinius reikalavimus švietimo įstaigos vadovui⁸.

EBPO vertinimu, Lietuvoje, palyginti su kitomis šalimis, taikomi kokybės užtikrinimo mechanizmai nėra pakankami. Remiantis valstybės audito ataskaita, dažniausiai šalyje taikomi tradiciniai kokybės užtikrinimo metodai: įsivertinimas, išorinis vertinimas, ugdymo tikslų aprašai, moksleivio mokymosi pažangos standartai, lankomumo stebėsenai, testų ir baigiamųjų darbų rezultatų fiksavimas. Tai priemonės, kurios naudojamos stebėsenai, tačiau jos nedaro tiesioginio poveikio moksleivio mokymosi kokybei bei mokytojo darbo pažangai. Tuo tarpu tokie metodai kaip mokytojo mentorystė, moksleivių grįžtamasis ryšys bei konsultacijos yra taikomi žymiai rečiau nei kitose EBPO šalyse.

1.2 Bendrojo ugdymo rezultatai

Remiantis 2018 m. EBPO (PISA) tyrimu, nors Lietuvos penkiolikmečių mokinių pasiekimai skaitymo, matematinio bei gamtos mokslų raštingumo srityse šiek tiek pagerėjo, palyginti su 2015 m. rezultatais, tačiau esminis pokytis vis dėlto neįvyko – jau daugiau nei dešimtmetį Lietuvos mokinių pasiekimai nesiekia EBPO šalių vidurkio⁹. Penktas grafikas lygina Lietuvos moksleivių pasiekimų rezultatus su EBPO šalių vidurkiu. Lietuvos penkiolikmečių pagrindiniai gebėjimai yra

---

³ Valstybinio audito ataskaita (2017). “Ar gali gerėti Lietuvos mokinių pasiekimai”. 5.

⁴ PWC, 15.

⁵ PWC, 10.

⁶ Forecasting-the-Teaching-Workforce-in-Lithuania, 8.

⁷ Valstybinio audito ataskaita (2017). “Ar gali gerėti Lietuvos mokinių pasiekimai”. 8.

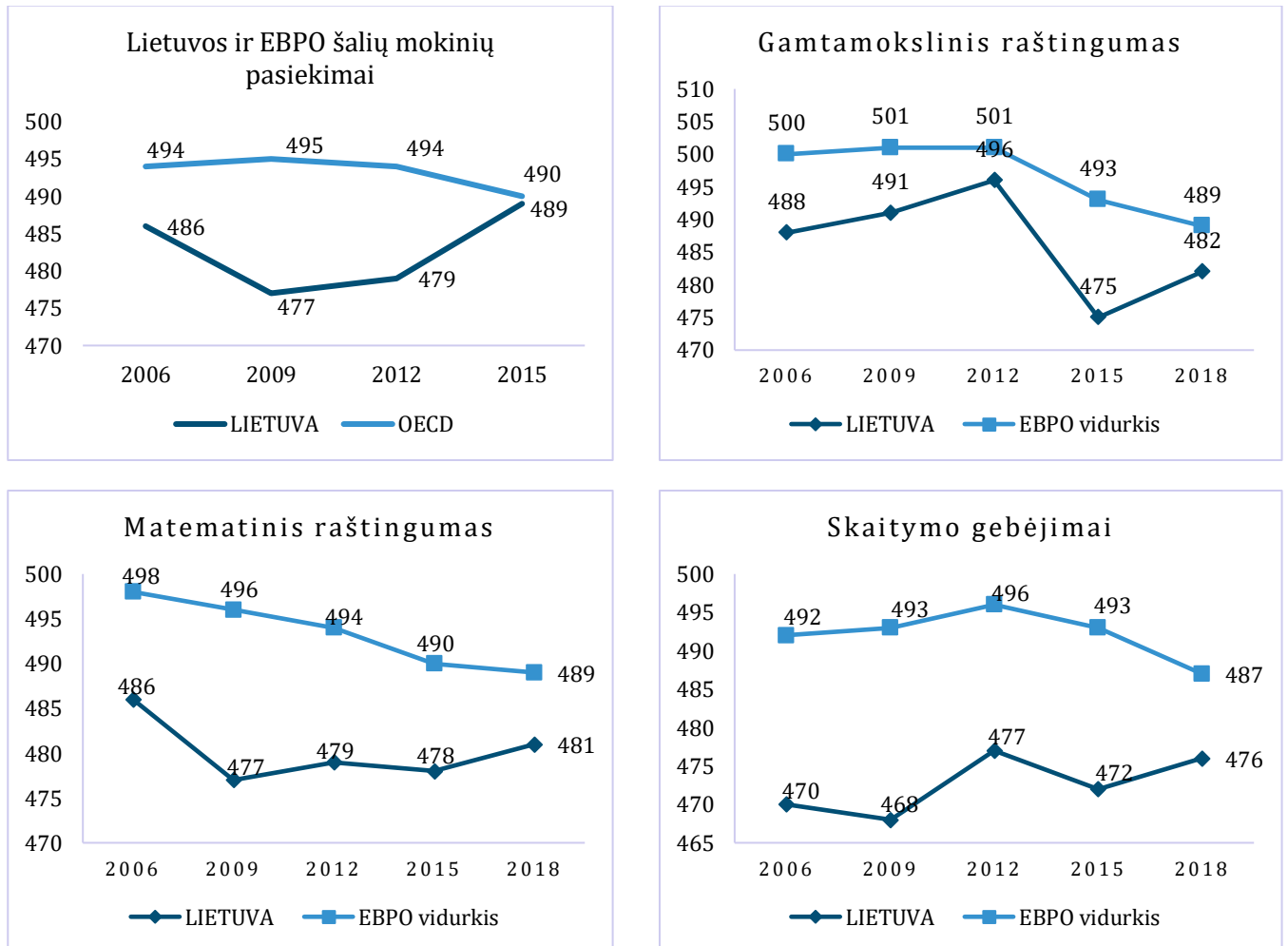
⁸ Ten pat, 8.

⁹ Ten pat, 6.

žemesni nei EPBO šalių vidurkis, o visose trijose vertinimo srityse (gamtos mokslų, skaitymo ir matematikos) ketvirtadalis mokinių gauna žemą įvertinimą.

2018 m. Lietuvos penkiolikmečių pasiekimai buvo prastesni nei jų bendraamžių EBPO šalyse ir siekė 482 taškus gamtos mokslų srityje, 476 – skaitymo ir 481 – matematikos srityse (žiūrėti 5 grafikas).

Grafikas 5. Lietuvos mokinių pasiekimai gamtamokslinio, matematinio raštingumo ir skaitymo srityse

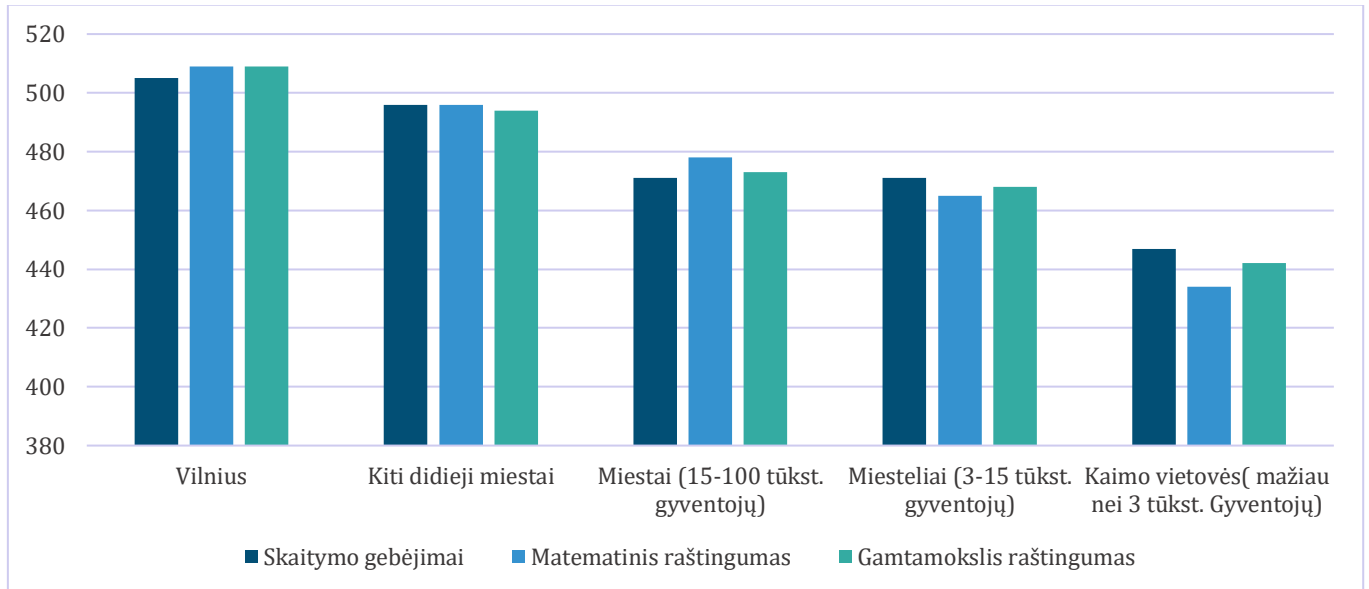
Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis EBPO duomenimis

2018 m. 22,2 proc. mokinių nepasiekė 2-ojo (bazinių gebėjimų lygmuo) gamtos mokslų, 25,7 proc. matematikos ir 24,3 proc. skaitymo gebėjimų lygmens.

Lietuvoje taip pat egzistuoja ugdymo rezultatų atotrūkiai atskirose savivaldybėse. Priede 1 pateikiama 2018 m. informacija apie mokinius, kurie nepasiekė patenkinamo balo matematikos ir lietuvių kalbos valstybiniuose brandos egzaminuose, skirtingose savivaldybėse. Priede 2 pateikiama informacija apie procentą mokinių, nepasiekusių patenkinamo lygio matematikos ir lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu. Duomenys patvirtina, jog Lietuvoje yra dideli mokinių pasiekimų atotrūkiai, kurie kai kuriose savivaldybėse skiriasi kelis kartus (pvz., Kauno m. savivaldybėje nepasiekusių patenkinamo balo matematikos VBE procentas siekė 9.13 proc., o Kazlų Rūdos sav. –43.1 proc.; mokinių, nepasiekusių patenkinamo įvertinimo PUPP, procentas Kauno m. sav. Buvo 2 proc., o Joniškio r. 18 proc.).

Grafike 6 pateikiami EBPO duomenis, kurie papildė Nacionalinio egzaminų centro statistiką. 2015 m. mokinių pasiekimai skaitymo bei matematinio ir gamtamokslio raštingumo srityse gerėja augant mokyklos vietovės urbanizacijos lygiui.

Grafikas 6. Lietuvos penkiolikmečių rezultatų vidurkis pagal vietovės, kurioje yra mokykla, urbanizacijos lygį

Šaltinis: OECD PISA duomenys

Apibendrinus nacionalinių ir tarptautinių tyrimų rezultatus pastebimi dideli ugdymo(si) rezultatų netolygumai tarp mokyklų, esančių skirtingose vietovėse. Jau daugiau kaip dešimtmetį nėra esminio proveržio tarptautiniame mokinių pasiekimų vertinime – Lietuvos mokinių pasiekimai vis dar atsilieka nuo EBPO šalių vidurkio.

1.3. Auditų rezultatai

2019 m. kovo mėn. buvo atlikti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai pavaldžių institucijų funkcijų vidaus auditas ir galimos korupcijos tikimybės viešuosiuose pirkimuose vidaus auditas.

Funkcijų audito metu buvo nustatyta, jog dalis funkcijų, vykdomų švietimo pagalbos įstaigų, dubliuojasi bei yra nebūdingos švietimo pagalbos įstaigai. Pagrindinės audito išvados (Lentelėje 1 pateikiamas ministerijai pavaldžių įstaigų funkcijų žemėlapis):

- 6 įstaigos vykdo funkcijas, susijusias su švietimo stebėseną.
- 8 įstaigos vykdo kvalifikacijos tobulinimą.
- 3 įstaigos yra atsakingos už duomenų bazes ir registrų administravimą.
- 3 įstaigos yra atsakingos už leidybą ir švietimo įstaigų aprūpinimą mokymo priemonėmis bei įranga.

Lentelė 1. Švietimo pagalbos įstaigų vykdomos funkcijos

Eil. Nr.	Funkcijų sritis	Įstaigų vykdomos funkcijos									
		UPC	SPPC	ŠAC	ŠITC	NEC	NMVA	MELC	KPMPC	LMNŠC	LVJC
1.	Švietimo stebėseną		✓		✓	✓	✓		✓	✓	
2.	Ugdymo turinio kūrimas,	✓	✓								

	atnaujinimas ir pritaikymas										
3.	Kvalifikacijos tobulinimas	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓
4.	Duomenų bazės, registrai			✓	✓					✓	
5.	Aprūpinimas mokymo priemonėmis, įranga bei IKT, leidyba			✓	✓			✓			
6.	Įstaigų išorinis vertinimas						✓		✓		
7.	Pretendentų vadovauti švietimo įstaigai kompetencijų vertinimas						✓				
8.	Bendrojo ugdymo pasiekimų vertinimas					✓					
9.	Profesinis mokymas ir suaugusiųjų švietimas								✓		
10.	Neformalaus švietimo vykdymas									✓	✓

Šaltinis: sudaryta autorių. UPC, SPPC, ŠAC, ŠITC, NEC, NMVA, MELC ir KPMPC yra švietimo pagalbą teikiančios įstaigos. LMNŠC ir LVJC yra neformaliojo švietimo įstaigos, iš dalies vykdančios švietimo pagalbos funkcijas.

Pagrindinės rekomendacijos:

1. Tobulinti švietimo stebėsenos sistemingą koordinavimą ir organizavimą, užtikrinant, kad būtų išvengta veiklos ir produktų dubliavimo.
2. Įvertinti švietimo pagalbos įstaigų, vykdančių funkcijas, susijusias su ugdymo turinio kūrimu, atnaujinimu, pritaikymu, apjungimo į vieną švietimo pagalbos įstaigą galimybę.
3. Sukurti vieningą kvalifikacijos tobulinimo sistemą, orientuotą į rezultatą ir užtikrinančią efektyvų bei racionalų biudžeto lėšų panaudojimą.
4. Švietimo ir mokslo sistemos duomenų bazes ir registrus kaupti ir tvarkyti Švietimo valdymo informacinėje sistemoje.
5. Švietimo įstaigų aprūpinimą mokymo priemonėmis, leidiniais ir IKT įranga pavesti vienai institucijai ir (ar), esant poreikiui, paslaugas pirkti tiesiogiai iš trečiųjų asmenų.
6. Spręsti klausimą ir priimti sprendimus dėl funkcijų, susijusių su įstaigų išoriniu vertinimu, optimizavimu.
7. Spręsti klausimą ir priimti sprendimus, susijusius su žmogiškųjų vidinių resursų paskirstymu (tiesioginių, netiesioginių, vadovaujančių ir kitų funkcijų vykdymu) įstaigose.
8. Spręsti klausimą ir priimti sprendimus dėl įstaigų valdomo nekilnojamojo turto, kuris yra nenaudojamas, nereikalingas ir (ar) netikslingas jų funkcijoms vykdyti, perdavimo tretiesiems asmenims.

Vidaus audito metu įvertinti ŠMSM ir jai pavaldžių 17 institucijų viešieji pirkimai (teisėtumo, ekonomiškumo, rezultatyvumo ir efektyvumo požiūriu pagal pasirinktus rizikos kriterijus), viešųjų ir privačių interesų deklaravimas (teisėtumo ir tinkamumo požiūriu, įvertinti turinį). Audito rezultatai atskleidė, kad 2016-2018 m. bendra viešųjų pirkimų suma sudarė 103.5 mln. eurų (17 tūkst. vnt.). Iš jų 21.5 mln. (16 tūkst. vnt.) eurų sudarė neskelbti viešieji pirkimai. Kitaip tariant, beveik visi (95 proc.) neskelbti viešieji pirkimai buvo itin maži. Tuo pačiu laikotarpiu 11 tūkst. eurų buvo išleista įstaigų darbuotojų viešųjų pirkimų mokymams. O 63 paslaugų tiekėjai buvo esami ar buvę įstaigų darbuotojai. Iš viso Viešųjų pirkimo tarnyba 2016-2018 m. nutraukė 2,6 mln. eurų vertės viešuosius pirkimus dėl netinkamų pirkimų sąlygų.

Viešųjų pirkimų audito pagrindinės išvados nurodė, jog ŠMSM pavaldžios įstaigos:

- a) netinkamai rengia viešųjų pirkimų dokumentus;
- b) netinkamai planuoja viešuosius pirkimus;
- c) neskelbia viešojo pirkimo konkurso, kai perkama tik iš vieno tiekėjo.
- d) pavieniais atvejais pritaiko pirkimo sąlygas konkrečiam tiekėjui, proteguoja tiekėjus bei riboja konkurenciją;
- e) atlieka dalį viešųjų pirkimų po faktinio susitarimo su tiekėjais;
- f) pavieniais atvejais papildomai apmokama darbuotojams už viešųjų pirkimų vykdymą, nors tai tiesioginės jų funkcijos.
- g) institucijos nenaudoja programinės įrangos VP rengimui, registravimui ir priežiūrai.

Pagrindinės viešųjų pirkimo audito rekomendacijos:

- 1) patvirtinti: a) vidines tvarkas (aprašus) dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo; b) asmenų, kurie privalo deklaruoti privačius interesus pareigybių sąrašus; c) paskirti asmenis atsakingus už deklaracijų priežiūrą;
- 2) tobulinti darbuotojų kompetencijas vykdyti viešuosius pirkimus;
- 3) įvertinti konsultacinių paslaugų poreikį, tokių paslaugų apimtį ir atsakomybes;
- 4) užtikrinti didesnę tiekėjų konkurenciją ir užtikrinti naujų dalyvių pritraukimą, ypač vykdant didelės vertės viešuosius pirkimus;
- 5) užtikrinti didesnę sudarytų sutarčių efektyvumą sukuriant ilgalaikes sutartis to paties tipo prekėms, paslaugoms ar darbams, kuriems atlikti neskelbiami viešieji pirkimai;
- 6) centralizuoti to paties tipo ŠMSM pavaldžių įstaigų viešuosius pirkimus;
- 7) diegti viešųjų pirkimų sistemas, būtinas pirkimų planų rengimui, atliktų pirkimų registravimui ir pan. Audite pateikiamas siūlomas pavyzdys – EcoCost;
- 8) riboti nepotizmo intensyvumo lygį.

Tad ministerijai pavaldžių įstaigų vykdomos funkcijos dubliuojasi, įstaigos neefektyviai paskirsto lėšas ir neskaidriai atlieka viešuosius pirkimus, pažeisdamos teisės aktus, pastūmėjo Vyriausybę priimti sprendimą dėl ŠMSM pavaldžių įstaigų optimizavimo.

1.4 Švietimo pagalbą teikiančių įstaigų reorganizacija

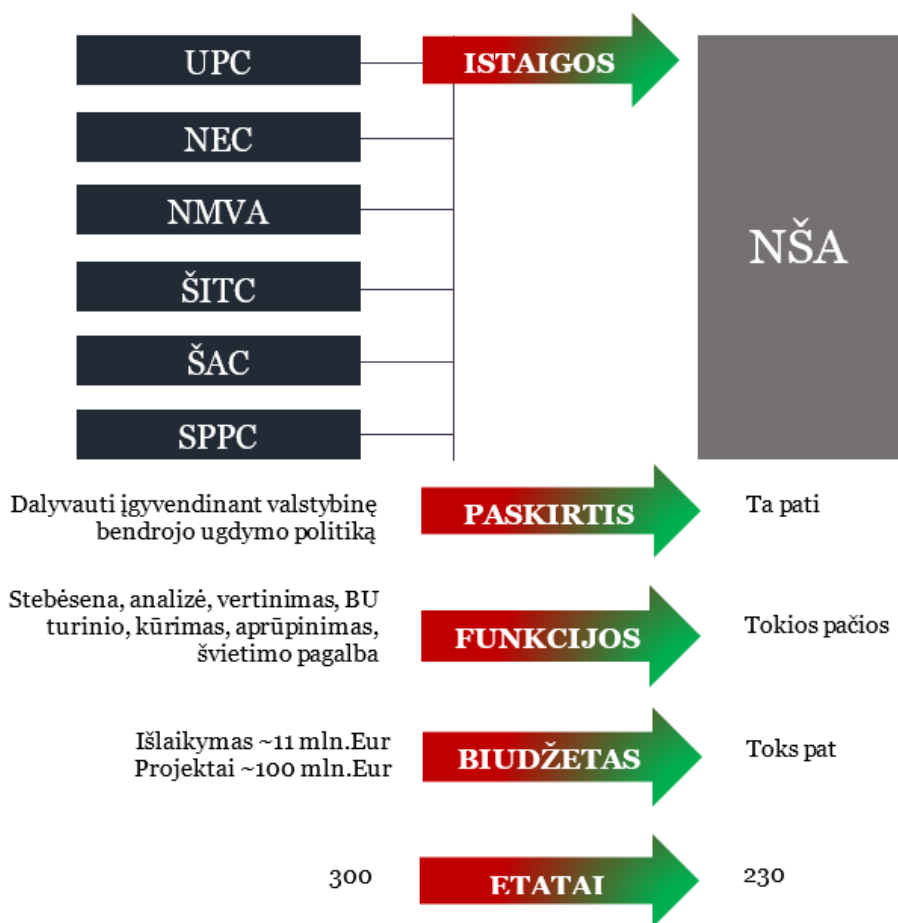
2019 m. balandžio 30 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė sprendimą reorganizuoti šešias, už švietimo pagalbą atsakingas įstaigas (UPC, NEC, NMVA, ŠITC, ŠAC, SPPC) į Nacionalinę švietimo agentūrą (NŠA). Pagrindinis reorganizavimo tikslas – optimizuoti Lietuvos Respublikos švietimo,

mokslo ir sporto ministerijai pavaldžių įstaigų tinklą, mažinti jų valdymo išlaidas, racionaliai panaudoti materialinius ir finansinius išteklius. Nauja agentūra veiklą pradėjo 2019 m. rugsėjo 1 d. Reorganizuotos švietimo pagalbos įstaigos buvo atsakingos už bendrojo ugdymo politikos įgyvendinimą Lietuvoje. Šių įstaigų veiklos paskirtis:

- **Ugdymo plėtotės centro (UPC)** – dalyvauti kuriant ir įgyvendinant ugdymo turinį, užtikrinti pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo kokybę, vykdyti ugdymo turinio procesų šalyje stebėseną ir modernizavimą, kurti ir diegti ugdymo inovacijas bei teikti švietimo pagalbą.
- **Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro (SPPC)** – plėtoti specialiosios pedagoginės, specialiosios, psichologinės ir socialinės pedagoginės pagalbos teikimo sistemą šalyje, vykdyti jos stebėseną bei teikti metodinę pagalbą savivaldybių pedagoginėms psichologinėms tarnyboms.
- **Švietimo informacinių technologijų centro (ŠITC)** – organizuoti informacinių ir komunikacinių technologijų kūrimą, diegimą ir taikymą švietimo sistemoje; diegti, plėtoti, administruoti švietimo duomenų bazines, registrus, informacines sistemas ir koordinuoti jų naudojimą.
- **Švietimo aprūpinimo centro (ŠAC)** – gerinti švietimo įstaigų materialinę ir intelektualinę infrastruktūrą; aprūpinti švietimo įstaigas ir kitus švietimo teikėjus vadovėliais ir kitomis mokymo priemonėmis, ugdymo turinį ir ugdymo organizavimą reglamentuojančiais dokumentais ir mokykline dokumentacija.
- **Nacionalinis egzaminų centro (NEC)** – organizuoti ir vykdyti egzaminus, įskaitas, ugdymo pasiekimų ar raštingumo patikrinimus, žinių, gebėjimų testavimą, nacionalinius ir tarptautinius tyrimus; apibendrinti ir analizuoti egzaminų, testų, tyrimų bei ugdymo rezultatus.
- **Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūros (NMVA)** – vykdyti mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinį vertinimą ir veiklos kokybės įsivertinimą, vadovų veiklos vertinimą, mokytojų atestaciją, pretendentų kompetencijų vertinimą, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo įstaigų išorinį vertinimą ir įsivertinimą bei analizuoti šalies švietimo būklę.

Žemiau pateiktas grafikas apibendrina įvykusį švietimo pagalbos įstaigų reorganizavimą.

Grafikas 7. Švietimo pagalbos įstaigų reorganizavimo apibendrinimas

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis įstaigų nuostatomis ir kitais reorganizavimo dokumentais

Įgyvendinus reorganizaciją buvo sumažintas etatų skaičius nuo 300 iki 230, įstaigos biudžetas, paskirtis (NŠA – švietimo pagalbos įstaiga) nepakito. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, jog neįvyko esminių pokyčių optimizuojant įstaigų funkcijas. Į NŠA nuostatus perkeltos ankstesnių šešių švietimo pagalbą teikusių įstaigų vykdytos funkcijos. Kol kas nėra įvertinta, kokį ekonominį efektą turėjo įstaigų reorganizacija.

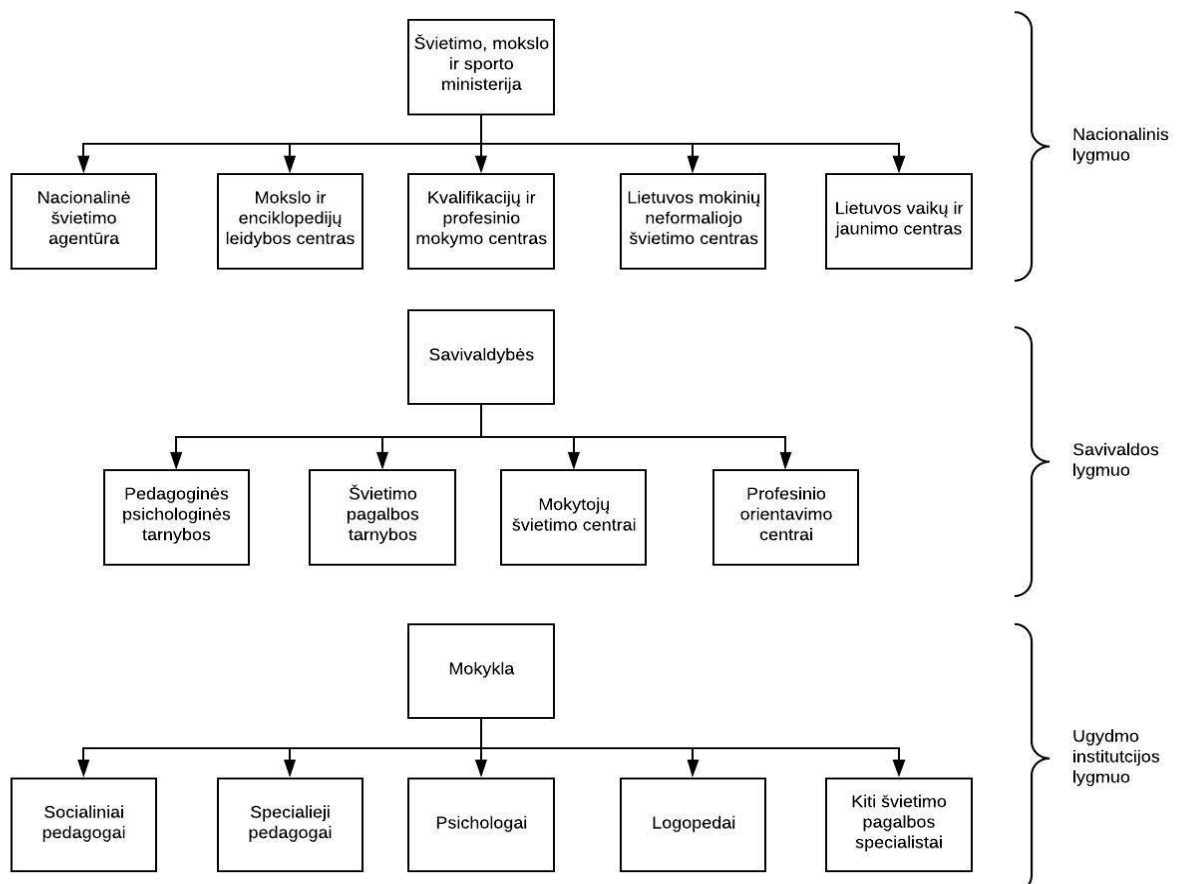
2. Lietuvos bendrojo ugdymo procesų analizė

2.1 Švietimo pagalba

Švietimo įstatyme nurodyta, kad viena iš Lietuvos švietimo sistemos sudedamųjų dalių yra švietimo pagalba, kuri organizuojama ir teikiama nacionaliniu, savivaldos ir ugdymo įstaigos lygiais. Švietimo pagalba apima:

- profesinį orientavimą;
- švietimo informacinę pagalbą;
- psichologinę pagalbą;
- socialinę pedagoginę pagalbą;
- specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą;
- sveikatos priežiūrą mokykloje;
- konsultacinę pagalbą;
- mokytojų kvalifikacijos tobulinimą;
- kitą pagalbą.

Grafikas 8. Švietimo pagalbos organizacinė struktūra Lietuvoje

Nacionalinis lygmuo

Švietimo pagalbos politiką formuoja ŠMSM. Ministerijoje veikia Švietimo pagalbos skyrius, kurio pagrindiniai uždaviniai yra:

- formuoti ir įgyvendinti šalies švietimo pagalbos, vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros, specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių (taip pat gabių ir talentingų) vaikų atpažinimo ir įtraukiojo ugdymo, smurto, skurdo, išnaudojimo prevencijos ir socialinę švietimo politiką, laiduojančią švietimo prieinamumą ir veiksmingumą;
- dalyvauti formuojant valstybinę švietimo politiką ir jos įgyvendinimo strategiją pagal skyriaus kompetenciją.

Lietuvoje veikia penkios ŠMSM pavaldžios įstaigos, kurių veiklos sritis yra švietimo pagalba:

Nacionalinė švietimo agentūra (NŠA) skatina švietimo įstaigas (išskyrus aukštąsias mokyklas), kitus švietimo teikėjus užtikrinti švietimo veiklos kokybę, teikiant informacinę, konsultacinę, kvalifikacijos tobulinimo, ugdymo(si) aplinkos kūrimo pagalbą.

Lietuvos vaikų ir jaunimo centras (LVJC) teikia pagalbą mokiniui, mokytojui, mokyklai susijusia su neformaliojo vaikų švietimo politikos formavimu bei įgyvendinimu.

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (KPMPC) teikia informacinę, ekspertinę, konsultacinę ir kvalifikacijos tobulinimo pagalbą švietimo teikėjams, švietimo pagalbos įstaigoms ir švietimo valdymo subjektams, įgyvendinantiems valstybinę profesinio mokymo ir mokymosi visą gyvenimą sistemų plėtros politiką.

Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras (LMNŠC) teikia metodinę ir konsultacinę pagalbą neformaliojo vaikų švietimo paslaugų teikėjams, skatina neformaliojo vaikų švietimo sistemos bendradarbiavimą; rengia ir įgyvendina neformaliojo vaikų švietimo sistemos dalyvių kvalifikacijos tobulinimo programas.

Mokslo, enciklopedijų ir leidybos centras (MELC) pagal savo kompetenciją teikia švietimo tiekėjams, mokytojams, mokiniams, visiems Lietuvos Respublikos piliečiams ir gyventojams informaciją apie švietimą, jo kokybę, leidžia visuomenei aktualiai mokslinę, informacinę ir pedagoginę literatūrą.

Savivaldybės lygmuo

Savivaldybėse veikiančios švietimo pagalbos įstaigos:

- 22 pedagoginės psichologinės tarnybos (*atlieka 1, 2 ir 3 savivaldybės švietimo pagalbos įstaigų funkcijas įvardytas žemiau*);
- 15 mokytojų švietimo centrų (*atlieka 5 punkte nustatytą funkciją*);
- 40 švietimo pagalbos tarnybų (*atlieka 5 arba 1–4, arba 4 ir 5, arba 1–3 ir 5 punktuose nustatytas funkcijas*);
- profesinio orientavimo centrai (*atlieka 4 punkte nustatytą funkciją*).

Savivaldybės švietimo pagalbos įstaigos:

1. Įvertina asmens mokymosi sunkumus, sutrikimus, pedagogines, psichologines, asmenybės ir ugdymosi problemas, specialiuosius ugdymosi poreikius (išskyrus atsirandančius dėl

išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais, vaiko brandumą mokyti, prireikus skiria specialųjį ugdymą;

2. Teikia psichologinę, socialinę pedagoginę ir švietimo informacinę pagalbą vaikams, specialiąją pedagoginę pagalbą – specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems asmenims iki 21 metų;
3. Teikia informacinę, ekspertinę ir konsultacinę pagalbą tėvams (globėjams, rūpintojams) ir mokykloms, jų pedagoginiams darbuotojams;
4. Kompleksiškai vertina bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių poreikius ir vykdo profesinio informavimo, konsultavimo ir ugdymo karjerai priemones;
5. Teikia metodinę, kvalifikacijos tobulinimo ir kitą pagalbą pedagoginiams darbuotojams ir mokykloms.

Savivaldybių lygmens pedagoginės psichologinės tarnybos (PPT) teikia specialiąją pedagoginę ir psichologinę pagalbą ugdymo įstaigoms, neturinčioms savo specialistų bei skiria specialųjį ugdymą visais atvejais, kai specialiojo ugdymo komisijose nėra nė vieno specialisto arba kai bendrojo lavinimo programas būtina adaptuoti. Visos šios tarnybos atlieka psichologinį ir pedagoginį vaiko įvertinimą, tačiau tik keletas iš jų aktyviai prisideda prie visuomenės švietimo ir pedagogų bei psichologų profesinės kompetencijos tobulinimo, atlieka psichologinį vaikų, jų tėvų, mokytojų konsultavimą, rengia psichologinės savitarpio paramos bei korekcijos grupes vaikams, konsultuoja tėvus dėl įvairių socialinės raidos, emocijų ir elgesio sutrikimų bei vykdo įvairias prevencines programas.

Ugdymo įstaigos lygmuo

Kai kurios didesnės švietimo įstaigos turi savo švietimo pagalbos specialistus – psichologus, specialiuosius pedagogus, logopedus ir socialinius pedagogus. Švietimo įstaigose dirbantys logopedai veda specialias praktikas kalbos ir komunikacijos sutrikimams šalinti, o specialieji pedagogai – pratybas žinių įsisavinimo spragoms įveikti ir atlieka kitas funkcijas, įvardytas specialiojo pedagogo pareiginėje instrukcijoje. Švietimo įstaigose dirbantys psichologai ir socialiniai pedagogai atitinkamai vykdo funkcijas, įvardytas mokyklų psichologo ir socialinio pedagogo pareiginėse instrukcijose. Ugdymo įstaigose dirbantys specialistai pagal savo kompetenciją teikia pirmines psichologines ir specialiąsias pedagogines paslaugas.

SPPC 2019 m. apklausė 539 mokyklų socialinius pedagogus, siekiant nustatyti Lietuvos socialinių pedagogų vykdomos veiklos ir metodinės pagalbos priemonių socialiniams pedagogams poreikį. Apklausos rezultatai atskleidė, kad visuose švietimo pagalbos teikimo lygmenyse susiduriama su tam tikromis pagalbos teikimo problemomis¹⁰.

Tyrimo metu buvo parengtos rekomendacijos, skirtos švietimo pagalbos politikos formuotojams, aukštosioms mokykloms, švietimo pagalbos įstaigų steigėjams ir specialistams. Rekomendacijų tikslas pateikti gaires kaip gerinti pagalbos teikimą šalyje. Esminiai siūlymai yra orientuoti į tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimą, švietimo pagalbos specialistų funkcijų ir darbo krūvio peržiūrą, kompetencijų ir specialistų ruošimo tobulinimą, metodinių rekomendacijų ir

---

¹⁰ Apklausos apie Lietuvos socialinių pedagogų vykdomos veiklos ir metodinės pagalbos priemonių socialiniams pedagogams poreikį ataskaita. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, 2019.

priemonių, skirtų darbui su specialiujų ugdymosi poreikių mokiniais, kūrimą, metodinės veiklos plėtojimą savivaldybėje bei pagalbos tinklo kūrimą už mokyklos ribų¹¹.

2.2 Švietimo stebėseną

Valstybės švietimo ir mokslo stebėseną susideda iš švietimo ir mokslo stebėsenos subjektų vykdomos nuolatinės švietimo ir mokslo būklės bei kaitos analizės, vertinimo, prognozavimo bei duomenų (susijusių su ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendroji ugdymo, profesinio mokymo, aukštojo mokslo, suaugusiųjų mokymo, neformaliojo vaikų švietimo bei mokslo veikla) rinkimo.

Stebėsenos tikslas – detalai išnagrinėti esamą švietimo situaciją, pasiūlyti jos tobulinimo alternatyvų, pateikti įrodymais grįstus sprendimus ir vykdyti švietimo bei mokslo kokybę laiduojantį valdymą, taip pat informuoti visuomenę apie švietimo ir mokslo būklę. Sistemingai ir koordinuotai vykdoma stebėseną įgalina identifikuoti problemas ir jų sprendimo būdą. Tokiu būdu sutaupoma finansiniai bei žmogiškieji resursai.

Švietimo įstatyme nurodyta, kad valstybės švietimo stebėseną, vadovaujantis Švietimo ir mokslo ministro patvirtintais švietimo stebėsenos rodikliais ir jo nustatyta tvarka, vykdo ŠMSM bei kitos švietimo ir mokslo ministro įgaliotos įstaigos, savivaldybių administracijos, mokyklos. ŠMSM kiekvienais metais paskelbia pranešimą apie švietimo sistemos būklę šalyje ir regionuose.

2007–2015 metais švietimo stebėsenai atlikti panaudota 74 mln. EUR. Didžioji dalis (57,4 mln. EUR) yra ES lėšos, skirtos švietimo stebėsenos kokybiniais tyrimams ir susijusioms projektinėms veikloms vykdyti. 2013–2015 m. valstybės biudžeto lėšos, skirtos švietimo stebėsenai organizavimui bei vykdymui, sudarė 16,5 mln. EUR.

2016 m. atliktas Lietuvos atliko auditas „Švietimo stebėseną“, vertino, ar valstybės lygmenį švietimo stebėseną organizuojama ir atliekama rezultatyviai. Audito metu buvo nustatyta, jog trūko švietimo stebėsenos koordinavimo – procese dalyvaujančios įstaigos nevykdė visų joms priskirtų švietimo stebėsenos funkcijų, o ŠMSM neturi visų duomenų, reikalingų priimti strateginius sprendimus. Taip pat Valstybės kontrolė identifikavo, jog nėra užtikrinamas kokybinių duomenų kaupimas, nes:

1. Ne visos mokyklos dalyvauja vertinant mokinių pasiekimus (2016 m. dalyvavo 74 proc.), tyrimų rezultatai nekaupiami ir viešai neprieinami. Todėl ne visada galima stebėti mokinių pasiekimų kiekvienoje mokykloje tendencijas ir planuoti jų gerinimo priemones.
2. Mokyklų išorinis vertinimas atliekamas nerezultatyviai, nes iki šiol neįvertinta 55 proc. mokyklų (visos turėjo būti įvertintos iki 2014 metų), todėl ne visos mokyklos skatinamos tobulėti siekiant geresnės ugdymo (-si) kokybės ir geresnių mokinių pasiekimų.
3. Šalies mastu nepradėta vykdyti profesinio mokymo kokybės stebėseną, kuri leistų nuolat gerinti įstaigų veiklos rezultatus: didinti profesinio mokymo atitiktį darbo rinkos poreikiams, efektyviau panaudoti finansinius ir kitus išteklius, padėtų absolventams įsidarbinti.

---

¹¹ Ten pat, 98-100 p.

4. Tyrimais įrodytas ikimokyklinio ugdymo teigiamas poveikis mokinių pasiekimams. Planuota iki 2013 m. sukurti ir pradėti taikyti ikimokyklinio ugdymo įstaigų veiklos išorinio vertinimo sistemą, tačiau tai nepadaryta, todėl neturima duomenų, reikalingų priimti pagrįstus sprendimus kokybei ikimokyklinio ugdymo srityje pagerinti.
5. Vienoje vietoje nekaupiami ir neviešinami su švietimo stebėseną susijusių tyrimų, apžvalgų, vertinimų ir analizių rezultatai, todėl sudaromos galimybės dubliuoti skirtingų įstaigų užsakymu atliekamus tyrimus ir neefektyviai panaudoti lėšas bei nesudaromos sąlygos pasinaudoti visais stebėsenos rezultatais.

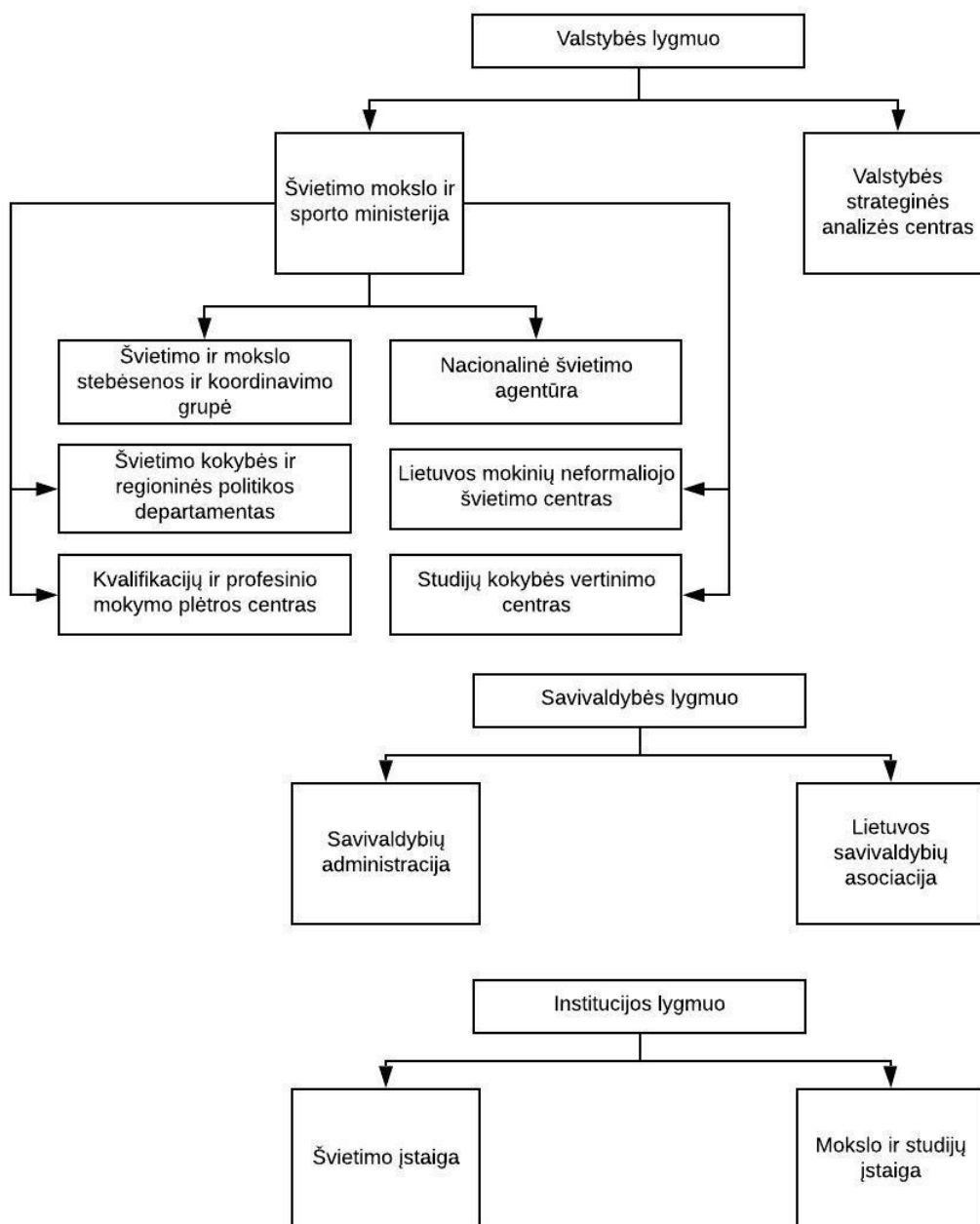
Atlikus auditą buvo sudarytas rekomendacijų sąrašą, kurį ministerija įgyvendinimo tik iš dalies. Svarbiausi pokyčiai:

- 2019 m. atnaujinti ir patvirtinti valstybės (strateginiai) stebėsenos rodikliai ir jų aprašai bei valstybės (taktiniai) stebėsenos rodikliai ir jų aprašai;
- 2019 m. birželio 27 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu buvo patvirtintas naujas Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašas.

Grafikas 10 pateikia, švietimo ir mokslo stebėseną vykdoma valstybės, savivaldybės ir instituciniame lygmenyje. Šią funkciją atlieka:

- ŠMSM ir jos įgaliotos įstaigos;
- savivaldybių administracijos ir jos įgaliotos įstaigos;
- švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos;
- mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų veiklą ir jos stebėseną vykdančios institucijos.

Grafikas 9. Švietimo ir mokslo stebėsenos organizacinė struktūra

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis teisės aktais

Nacionalinis lygmuo

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir jos įgaliotos institucijos organizuoja ir vykdo švietimo ir mokslo stebėseną. ŠMSM veikiantis Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamentas:

- Stebi ir analizuoja švietimo būklę, teikia siūlymus ministrui, ministerijos administracijos padaliniam dėl valstybinės švietimo politikos įgyvendinimo;
- Dalyvauja komisijose, darbo grupėse, tarybose, kuriant švietimo stebėsenos sistemą, užsakant mokslinius tyrimus, įgyvendinant švietimo kokybės tobulinimo projektus ir programas.

Šį departamentą sudaro trys skyriai, kuriems priskirtos su švietimo stebėseną susijusios funkcijos.

Regioninės politikos analizės skyrius:

- stebi ir analizuoja švietimo būklę savivaldybėse;
- apibendrina informaciją, sukauptą stebint švietimo būklę savivaldybėse, atliekant mokyklų vykdomų ugdymo programų vertinimą, remiantis mokinių pasiekimų patikrinimų ir brandos egzaminų rezultatais, atliktų tyrimų, mokyklų išorinio vertinimo duomenimis.
- rengia švietimo būklės apžvalgas, pranešimus apie švietimo sistemos būklę, regionuose.

Regioninių mokyklų skyrius:

- vykdo mokyklų, kuriose ŠMSM įgyvendina valstybės kaip savininkės teises ir pareigas, stebėseną;
- analizuoja šių mokyklų mokinių mokymosi pasiekimus.

Mokyklų veiklos skyrius:

- vykdo mokyklų veiklos stebėseną;
- kaupia ir analizuoja informaciją apie mokyklų tinko pertvarką savivaldybėse, rengia ataskaitas ir teikia ministerijos vadovybei, prireikus – kitoms valstybės institucijoms.

ŠMSM ministro patvirtintoje tvarkoje švietimo stebėseną pavesta atlikti šioms ministerijai pavaldžioms institucijoms: ŠITC, NMVA ir NEC (nuo 2019.09.01- NŠA) bei KPMPC ir SKVC. Be šių institucijų, pagal priskirtas funkcijas, stebėseną vykdo LMNŠC ir STRATA.

NŠA vykdo mokyklos, regiono, šalies švietimo stebėseną ir švietimo tyrimus bei švietimo įstaigų veiklos kokybės, pedagoginių darbuotojų praktinės veiklos ir kompetencijų, mokymo priemonių ir technologinių sprendimų atitikties nustatytiems reikalavimams stebėseną ir vertinimą.

KPMPC organizuoja ir (ar) vykdo kvalifikacijų poreikio prognostinius ir suaugusiųjų švietimo tyrimus; kaupia, analizuoja ir skleidžia informaciją apie profesinį mokymą ir suaugusiųjų švietimą; vykdo profesinio meistriškumo konkursų stebėseną ir (arba) dalyvauja jų organizavime.

SKVC vykdo aukštųjų mokyklų priimamų sprendimų dėl užsienio kvalifikacijų akademinio pripažinimo stebėseną ir teikia metodinę pagalbą; kaupia, analizuoja ir skleidžia gerąją praktiką apie užsienio šalių aukštųjų mokyklų veiklos kokybės užtikrinimą bei vertinimą.

LMNŠC kaupia, sistemina ir analizuoja informaciją apie neformalųjį vaikų švietimą; dalyvauja vykdant mokinių profesinio orientavimo paslaugų stebėseną; organizuoja ir vykdo įvairių neformaliojo vaikų švietimo kryptų nacionalinio lygmens veiklas ir jų stebėseną.

STRATA vykdo mokslo ir studijų sistemos stebėseną; rengia mokslo ir studijų sričių būklės analizes ir teikia išvadas dėl mokslo ir studijų sistemos tobulinimo; rengia analitinę informaciją apie specialistų rengimą mokslo ir studijų institucijose, prognozuoja aukštojo mokslo kvalifikacijų poreikį; vertina mokslo ir studijų sistemos tendencijas.

Švietimo ir mokslo stebėseną koordinuoja **Švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtinta koordinavimo grupė**. Ją sudaro Švietimo mokslo ir sporto ministerijos, jos įgaliotų institucijų, Lietuvos savivaldybių ir Lietuvos mokyklų vadovų asociacijų bei Lietuvos mokslo tarybos atstovai. Nauja koordinavimo grupės sudėtis patvirtinta 2019 m. lapkričio 27 d. Ši grupė siekia užtikrinti sistemingą, rezultatyvią bei efektyvią švietimo stebėseną.

Savivaldybės lygmuo

Savivaldybės lygmens švietimo stebėseną organizuoja ir vykdo savivaldybės administracija. Švietimo ir mokslo stebėsenos organizavimas ir vykdymas savivaldybės lygmeniu nustatomas savivaldybės administracijos dokumentuose. Lietuvos savivaldybių asociacija taip pat gali tvirtinti bendrus regioninės stebėsenos principus dėl rodiklių teikimo ir naudojimosi ŠVIS sistema.

Švietimo įstaigų lygmuo

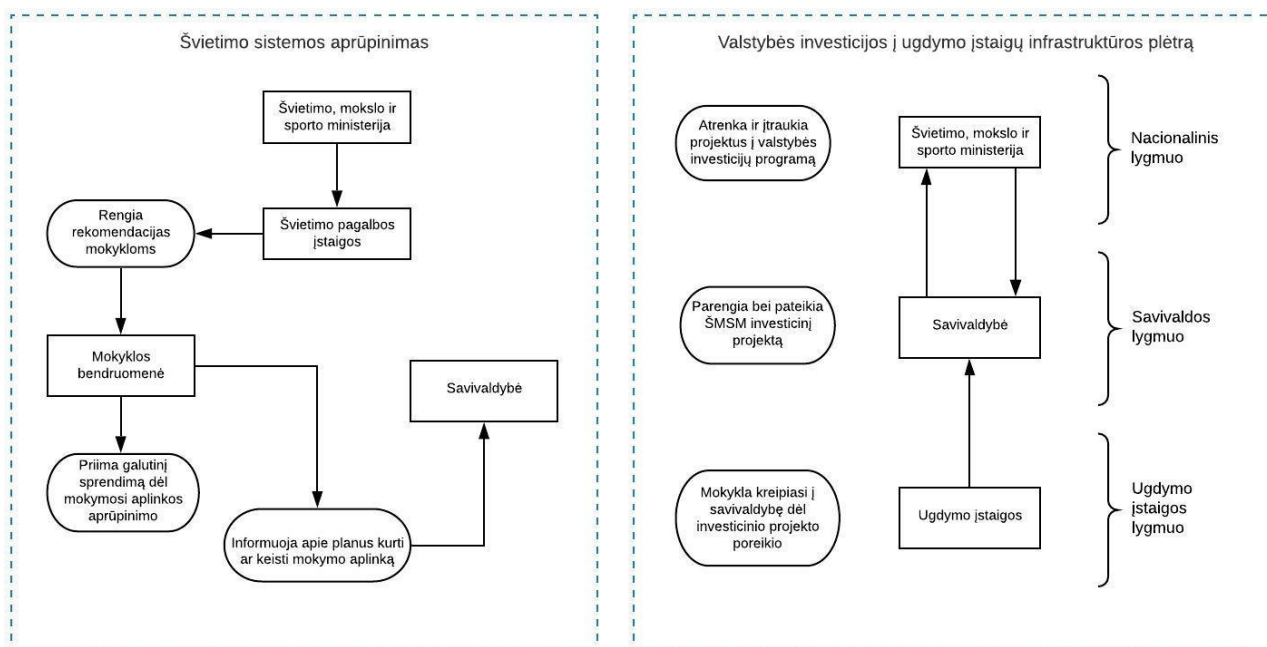
Švietimo įstaigos bei mokslo ir studijų institucijos organizuoja ir vykdo švietimo įstaigos švietimo ir mokslo stebėseną. Tokios stebėsenos organizavimas ir vykdymas nustatomi švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos dokumentuose.

Apibendrinant švietimo stebėseną yra sudedamoji švietimo priežiūros dalis ir yra būtina sistemos tobulinimo sprendimams priimti. Visgi naujausios švietimo stebėsenos analizės ir auditai atskleidė, jog šiuo metu vykdoma švietimo stebėseną nėra pakankama. Kitaip tariant, švietimo stebėseną pavesta vykdyti skirtingoms institucijoms, kurios nesistemiškai kaupia duomenis, neturi bendros duomenų bazės, kurioje būtų skelbiami visi švietimo stebėsenos duomenys, tyrimai ir analizės.

2.3 Švietimo aprūpinimas, infrastruktūra bei jos plėtra

Lietuvos švietimo įstatymas nurodo, jog ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programos teikiančios mokyklos materialinė aplinka kuriama vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro patvirtintais švietimo aprūpinimo standartais, t. y. ministro nustatyta mokyklų aprūpinimo tvarka (žr. Grafikas 11).

Grafikas 10. Švietimo aprūpinimo bei infrastruktūros plėtros sistema

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis teisės aktais

Šiems standartams įgyvendinti ŠMSM reguliavimo sričiai priskirtos švietimo pagalbos įstaigos nuolat rengia rekomendacijas, padedančias mokykloms kurti ir atnaujinti mokymo aplinką.

Galutinius sprendimus dėl mokymo aplinkos kūrimo ar keitimo priima mokyklos bendruomenė. Informacija apie planus kurti ar keisti mokymo aplinką derinama su mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija (dalyvių susirinkimu), savininku.

Mokykla už mokymo lėšas, skirtas vadovėliams ir mokymo priemonėms, gali įsigyti tik įvertintų vadovėlių, mokymo priemonių, vadovėlių, skirtų pagal tarptautines programas besimokančiam mokiniui, priešmokykliniam ugdymui skirtų mokymo priemonių.

Sprendimus dėl valstybinių investicijų į ugdymo įstaigos infrastruktūrą priima Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Pastaroji sudaro Investicijų projektų (programų) atrankos komisiją, kuri, remdamasi švietimo srities investicijų projektų atrankos kriterijais ir jų reikšmėmis, įtraukia investicinius projektus į Valstybės investicijų programą. Investiciniai projektai yra rengiami ugdymo įstaigos savininko teisės įgyvendinančios institucijos.

Taip pat švietimo infrastruktūra yra finansuojama ir iš ES struktūrinių lėšų. Švietimo ir mokslo institucijų strategijose numatoma, kad būtina siekti atnaujinti švietimo ir mokslo institucijų infrastruktūrą, pritaikyti ją prie pasikeitusių mokymo ir mokymosi standartų ir poreikių.

Pagrindiniai švietimo infrastruktūros plėtros poreikiai ir tikslai yra nustatyti 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programoje. Įgyvendinant Veiksmų programos 9.1 investicinį prioritetą „Investicijos į švietimą, profesinį mokymą, skirtos švietimo ir mokymo infrastruktūrai tobulinti, siekiant suteikti įgūdžių ir užtikrinti mokymosi visą gyvenimą galimybę“. Lietuvos mokyklų apklausa parodė, kad pagrindinės skiriamų investicijų panaudojimo kryptys yra šios: mokyklų pastatų (stogų, sienų, langų, durų), inžinerinių tinklų, edukacinių erdvių, kitų patalpų atnaujinimas.

Atnaujinant edukacines erdves didesnis dėmesys skiriamas sporto salėms ir IKT kabinetams, o mokslų gamtos kabinetai atnaujinti tik penktadalyje mokyklų¹². Tokie edukacinių erdvių modernizavimo mastai visiškai neatitinka šalies darbo rinkos šio laikotarpio reikalavimų švietimo sistemai, kur akcentuojamas inžinerinės ir informacinių technologijų pakraipos specialistų poreikis. Dalies mokyklų pastatuose įgyvendintos energijos suvartojimą mažinančios priemonės, tačiau nemodernizuotos vidaus patalpos, mokymosi, neformaliojo vaikų švietimo ir poilsio erdvės¹³.

Nustatytas stiprus sąryšis tarp mokiniui tenkančio investicijų dydžio ir mokyklos ploto, tenkančio vienam mokiniui¹⁴. Mokyklos patalpų ploto ir mokinių skaičiaus santykis parodo mokyklos užpildymo mastą. Kuo daugiau ploto tenka vienam mokiniui, tuo mokyklos yra „tuštesnės“. Mažėjant mokinių skaičiui tuštėjančios mokyklos didina vieno mokinio išlaikymo kainą. Investicijų, tenkančių vienam mokiniui, apimtys tiesiogiai priklauso nuo savivaldybių mokyklų patalpų ploto ir mokinių skaičiaus santykio¹⁵.

---

¹² 2014 – 2020 metų programavimo laikotarpio investicijų į bendrojo ugdymo struktūrą žemėlapis, 29.

¹³ Ten pat, 17.

¹⁴ Ten pat, 16.

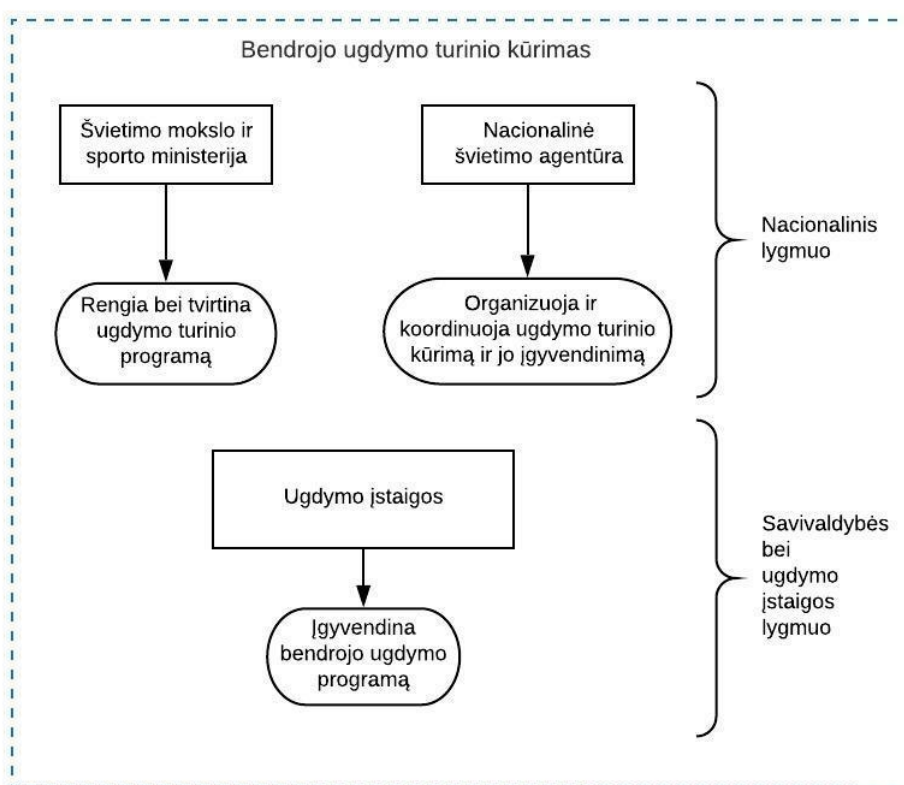
¹⁵ Ten pat, 16.

2.4 Bendrojo ugdymo turinio kūrimas

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme nurodoma, jog ugdymo turinį sudaro: „tai ko mokoma ir mokomasi, kaip mokoma ir mokomasi, kaip vertinama mokinių pažanga ir pasiekimai, kokios mokymo ir mokymosi priemonės naudojamos“. Ugdymo turinio paskirtis yra prisidėti įgyvendinant švietimo įstatyme iškeltus švietimo tikslus. Dokumente nurodoma, jog ugdymo turiniu yra siekiama atliepti besikeičiančios socialinės ir kultūrinės aplinkos lemiamus Lietuvos visuomenės poreikius, vietos ir mokyklos bendruomenės reikmes, taip pat mokinių ir studentų turimą patirtį, ugdymosi poreikius bei interesus. Atitinkamai ugdymo turinys turi būti nuolat atnaujinamas.

Švietimo įstatyme įtvirtinti reikalavimai ugdymo turiniui yra taikomi rengiant ikimokykliniam, prieš mokykliniam ugdymui, bendrajam ugdymui, profesiniam mokymui, studijoms aukštosiose mokyklose skirtas švietimo programas ar jų modulius, ugdymo planus ar studijų kryptių reglamentus, mokymosi pasiekimų patikrinimų programas, vadovėlius, kitas mokymo priemones, papildomą ugdymo medžiagą.

Grafikas 11. Bendrojo ugdymo turinio kūrimo sistema

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis teisės aktais

Nacionalinis lygmuo

Bendrojo ugdymo turinys yra kuriamas ŠMSM, pastaroji yra atsakinga už bendrojo ugdymo turinio formavimą rengiant ir tvirtinant bendrojo ugdymo programą. Ministerijos kurdama ugdymo turinį:

- a) organizuoja ir koordinuoja vidurinio ugdymo programų akreditavimą;

- b) tvirtina ikimokyklinio ugdymo programų kriterijus, Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą, formaliojo švietimo bendrąjį ugdymo, mokymo turinį (pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programų aprašus, bendrąsias programas, ugdymo, mokymo planus);
- c) tvirtina, vidurinio ugdymo programų akreditacijos kriterijus ir jos vykdymo tvarkos aprašą, bendruosius iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamų formalųjų švietimą papildančio švietimo (ugdymo) neformaliojo švietimo programų kriterijus;
- d) atnaujina ir tvirtintina bendruosius ugdymo planus;
- e) tvirtina Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašą, Priešmokyklinio ugdymo tvarkos aprašą;
- f) teikia Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai pasiūlymus rengiant mokinių, besimokančių pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, fizinio pajėgumo nustatymo tvarką.

Savivaldybės lygmuo

Savivaldybės bei pačios mokyklos ugdymo turinio kūrimo procese nedalyvauja. Bendrojo ugdymo ir kitose švietimo srityse savivaldybės institucijos įgyvendina valstybinę švietimo politiką ir formuoja bei įgyvendina savivaldybės švietimo politiką. Švietimo valdymo srityje LR švietimo įstatymu savivaldybės institucijoms suteikti šie įgaliojimai:

- savivaldybės atstovaujamajai institucijai (savivaldybės tarybai) – įgyvendinti valstybinę švietimo politiką savivaldybėje, nustatyti ilgalaikius švietimo plėtros tikslus ir priemones jiems pasiekti; formuoti mokyklų tinklą; sudaryti sąlygas vaikų privalomajam švietimui vykdyti ir kt.;
- savivaldybės vykdomajai institucijai (savivaldybės administracijos direktoriui ir jo pavaduotojui, jei tokia pareigybė įsteigta) – analizuoti švietimo būklę, užtikrinti valstybinės švietimo politikos vykdymą; organizuoti ikimokyklinį, priešmokyklinį, bendrąjį ugdymą ir kt.; organizuoti ir koordinuoti švietimo pagalbos teikimą mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai ir kt.
- Savivaldybės tarybos įsteigtas savivaldybės administracijos švietimo padalinys taip pat administruoja švietimą savivaldybėje ir dalyvauja formuojant savivaldybės švietimo politiką. Svarbiausi jo uždaviniai bendrojo ugdymo ir susijusiose švietimo srityse – užtikrinti valstybės ir savivaldybės švietimo politikos įgyvendinimą, švietimą reglamentuojančių teisės aktų vykdymą; organizuoti, stebėti ir tobulinti bendrąjį ugdymą, mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymą, neformalųjų vaikų švietimą, švietimo pagalbos teikimą ir kt. Savivaldybių institucijos, įgyvendindamos daugumos bendrojo ugdymo mokyklų savininko teises ir pareigas ir drauge su mokyklomis atsakančios už švietimo kokybę, į pareigas skiria mokyklų vadovus, atlieka mokyklų veiklos priežiūrą, inicijuoja išorinį jos vertinimą, vertina mokinių mokymosi pasiekimus, skiria mokykloms ūkio lėšas, užtikrina finansinę paramą pedagogų kvalifikacijai tobulinti ir vykdo kitas funkcijas.

Mokyklos lygmuo

Mokykloje įgyvendinamoms ugdymo programoms vykdyti rengiamas Mokyklos ugdymo planas vieniems ar dvejiems mokslo metams. Mokykla ugdymo organizavimo sprendimų kasmet atnaujinti neprivalo, jei jie atitinka mokyklos išsikeltus ugdymo tikslus, bendrąjį ugdymą reglamentuojančius teisės aktus, Bendrųjų ugdymo planų nuostatas. Mokyklos ugdymo plane, atsižvelgiant į mokyklos kontekstą, pateikiami mokyklos ugdymo turinio įgyvendinimo sprendimai.

3. Nacionalinės švietimo agentūros veiklos analizė

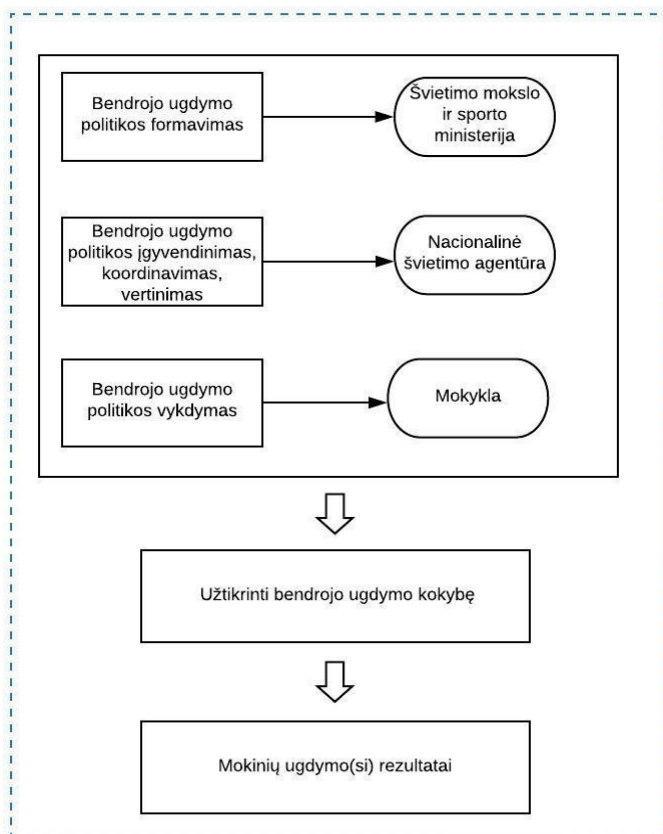
3.1 Agentūros veiklos tikslas, uždaviniai ir funkcijos

Nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. veiklą pradėjo Nacionalinė švietimo agentūra (NŠA). Agentūros nuostatose apibrėžtas veiklos tikslas – dalyvauti įgyvendinant valstybinę ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo politiką bei skatinti švietimo institucijas (išskyrus aukštąsias mokyklas), kitus švietimo teikėjus užtikrinti ugdymo veiklos kokybę:

- teikiant informacinę, konsultacinę, kvalifikacijos tobulinimo, ugdymo(si) aplinkos kūrimo pagalbą;
- vykdant mokyklos, regiono, šalies švietimo stebėseną ir švietimo tyrimus;
- formuojant ugdymo turinį ir koordinuojant jo įgyvendinimą.

Naujos Agentūros atsakomybė Lietuvos bendrojo ugdymo sistemoje pavaizduoja Grafike X. Remiantis Švietimo įstatymu, ŠMSM yra įgaliota formuoti ir užtikrinti valstybinę švietimo politiką. Jai pavaldžios institucijos (šiuo atveju NŠA) yra atsakingos už ugdymo politikos įgyvendinimą, priežiūrą ir vertinimą. Visų institucijų tikslas – užtikrinti ugdymo kokybę. Ugdymo kokybė yra įvertinama naudojantis mokinių ugdymo(si) rezultatų ir jų kaitos rodikliu. Pastaruoju matuojama mokinių ugdymosi pažanga visoje Lietuvoje.

Grafikas 12. Lietuvos bendrojo ugdymo politika

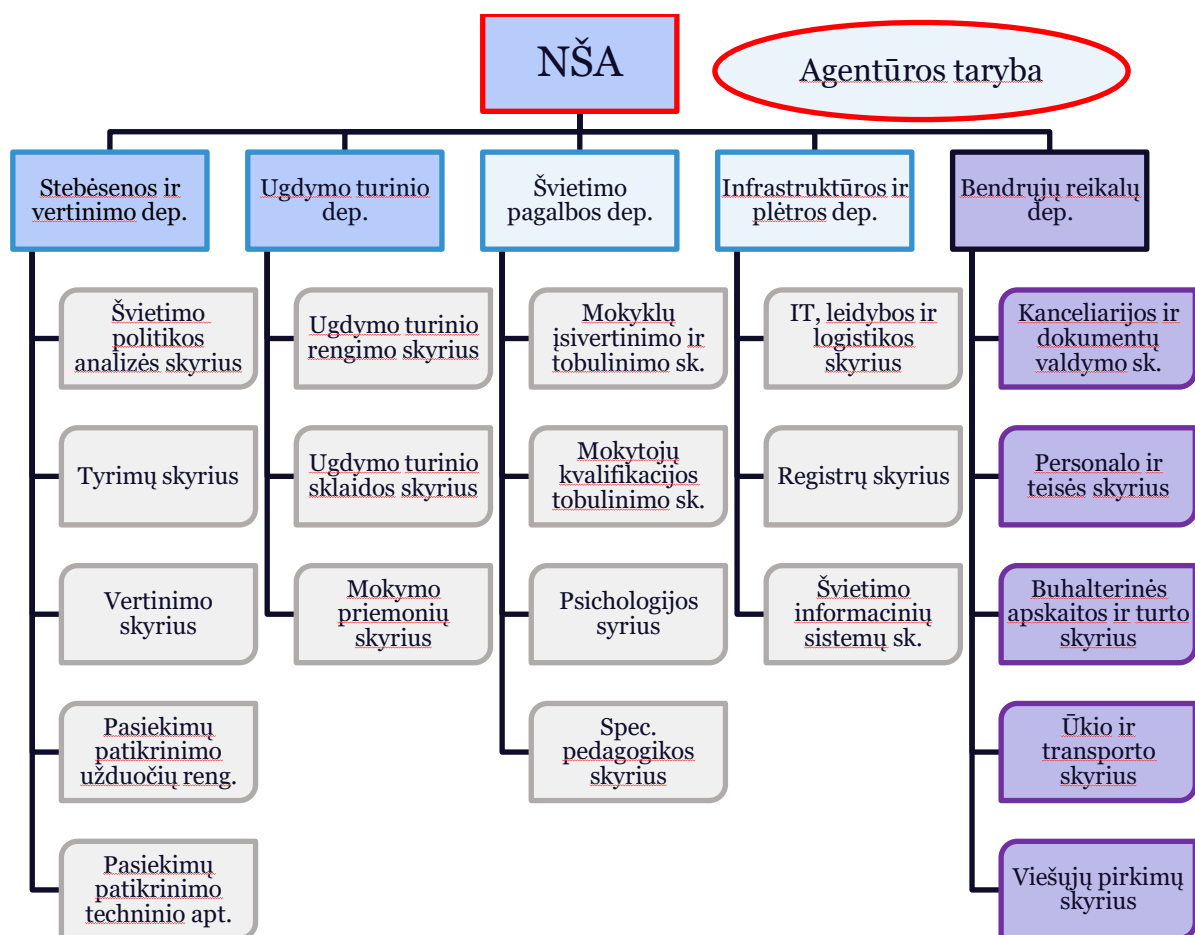

Agentūros veiklos uždaviniai:

- 1) vykdyti švietimo stebėseną, organizuoti nacionalinius, tarptautinius švietimo tyrimus;
- 2) organizuoti ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo turinio kūrimą ir koordinuoti jo įgyvendinimą;
- 3) plėtoti švietimo pagalbos sistemą įgyvendinant įtraukties švietime nuostatas;
- 4) organizuoti ir administruoti mokinių pasiekimų patikrinimus, brandos ir kitus egzaminus, asmens bendrųjų gebėjimų, įgytų profesinių kompetencijų vertinimus;
- 5) vykdyti švietimo įstaigų veiklos kokybės, pedagoginių darbuotojų praktinės veiklos ir kompetencijų, mokymo priemonių ir technologinių sprendimų atitikties nustatytiems reikalavimams stebėseną ir vertinimą, teikti metodinę konsultacinę pagalbą;
- 6) organizuoti ir koordinuoti švietimo įstaigų aprūpinimą, edukacinių erdvių modernizavimo ir informacinių komunikacinių technologijų diegimo procesus, plėtoti ir administruoti informacines sistemas, švietimo registrus.

Agentūrą sudaro 5 departamentai, 20 skyrių ir 230 pareigybių.

Grafikas 13. Nacionalinės švietimo agentūros struktūra

Šaltinis: sudaryta autorių remiantis teisės aktais

Atlikta Agentūros struktūros analizė parodė, kad jos departamentai ir jų skyriai suskirstyti ankstesnių apjungtų institucijų pagrindu:

- Stebėsenos ir vertinimo departamento struktūra ir funkcijos dalinai perimtos iš NEC ir NMVA;

- Ugdymo turinio departamento – iš UPC;
- Švietimo pagalbos departamento – iš SPPC;
- Infrastruktūros ir plėtros departamento – iš ŠITC ir ŠAC;
- Bendrojo reikalų departamento daugelis funkcijų perimta iš visų apjungtų įstaigų (NEC, NMVA, UPC, SPPC, ŠITC ir ŠAC).

Svarbu paminėti ir tai, kad iki šiol Agentūra neturi nuolatinio vadovo, nėra patvirtinta Agentūros vizija, strateginiai tikslai, veiklos vertinimo rodikliai, Tarybos darbo reglamentas ir sudėtis.

Agentūra vykdo 36 projektus, iš kurių 24 ES finansuojami projektai (žiūrėti lentelę 3), 6 – ESF Partnerystė ir 6 ES/Erasmus. **ESF projektų vertė apie 100 mln. eurų.**

Lentelė 2. NŠA vykdomi ES finansuojami projektai

Projekto pavadinimas	Atsakingas departamentas
Bendrojo ugdymo tyrimų, vertinimo ir stebėsenos sistemos plėtra: mokinių pasiekimų vertinimas	Stebėsenos ir vertinimo
„Neformaliojo vaikų švietimo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo vertinimo, įsivertinimo tobulinimas ir plėtotė“	Stebėsenos ir vertinimo
Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas	Ugdymo turinio
Bendrojo ugdymo turinio ir organizavimo modelių sukūrimas ir išbandymas bendrajame ugdyme	Ugdymo turinio
Mokyklų aprūpinimas gamtos ir technologinių mokslų priemonėmis (su STEAM APC veikla)	Ugdymo turinio
Inovacijos vaikų darželyje	Ugdymo turinio
Saugios aplinkos mokykloje kūrimas II	Ugdymo turinio
Saugios elektroninės erdvės vaikams kūrimas	Švietimo pagalbos
Mokyklų darbuotojų, koordinuojančių informacinių ir komunikacinių technologijų veiklą, kompetencijos tobulinimas	Švietimo pagalbos
Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas	Švietimo pagalbos
"TĘSK"	Švietimo pagalbos
Mokinių gebėjimų atskleidimo ir jų ugdymo sistemos plėtra (gabieji II)	Švietimo pagalbos
„Turi profesiją - turi ateitį!“	Švietimo pagalbos
„Pedagogų ir švietimo pagalbos specialistų kvalifikacijos tobulinimas“	Švietimo pagalbos
Specialiųjų mokymo priemonių ir ugdymui skirtų techninės pagalbos priemonių įsigijimas	Švietimo pagalbos
Lyderių laikas 3	Švietimo pagalbos
Kokybės krepšelis	Švietimo pagalbos
Bendrojo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo ir kito neformaliojo vaikų švietimo stebėsenos tobulinimas	Švietimo pagalbos
Įtraukiojo ugdymo galimybių plėtra, I etapas	Švietimo pagalba
Bendrojo ugdymo mokyklų (progimnazijų ir pagrindinių mokyklų) modernizavimas: šiuolaikinių mokymosi erdvių kūrimas	Infrastruktūros ir plėtros
Tikslinių transporto priemonių (geltonųjų autobusų) įsigijimas	Infrastruktūros ir plėtros
Vaikų socializacijos centrų infrastruktūros modernizavimas	Infrastruktūros ir plėtros
Švietimo valdymo informacinės sistemos ir registrų, skirtų mokslui ir studijoms, plėtojimas	Infrastruktūros ir plėtros
Profesinio mokymo ir mokymosi visą gyvenimą informacinių sistemų ir registrų plėtra	Infrastruktūros ir plėtros

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis Agentūros svetainėje pateikta informacija

3.2 Stebėsenos ir vertinimo departamentas

Departamentas vykdo švietimo stebėseną, organizuoja nacionalinius, tarptautinius švietimo tyrimus, organizuoja ir administruoja mokinių pasiekimų patikrinimus, brandos ir kitus egzaminus, asmens bendrųjų gebėjimų, įgytų profesinių kompetencijų vertinimus bei vykdo švietimo įstaigų veiklos kokybės, pedagoginių darbuotojų praktinės veiklos ir kompetencijų atitikties nustatytiems reikalavimams stebėseną ir vertinimą.

Departamentą sudaro šie skyriai:

Švietimo politikos analizės skyrius

Atsakingas už švietimo rezultatų ir problemų šalyje analizę, švietimo būklės apžvalgų rengimą, išvadų ir rekomendacijų dėl švietimo kokybės gerinimo ir švietimo sistemos efektyvumo teikimą.

Pagrindinės skyriaus funkcijos:

- 1) renka, analizuoja ir vertina duomenis, kitą informaciją apie švietimo būklę Lietuvoje ir pasaulyje;
- 2) rengia švietimo būklės apžvalgas ir ataskaitas, skirtas šalies švietimo bendruomenei ir visuomenei bei tarptautinėms institucijoms ir organizacijoms;
- 3) rengia švietimo problemų analizes, skirtas visų lygmenų švietimo vadybininkams ir visuomenei;
- 4) rengia rekomendacijas švietimo politikams ir administratoriams dėl švietimo kokybės gerinimo ir švietimo sistemos efektyvumo;
- 5) teikia pagalbą Ministerijos skyriams vykdant švietimo stebėseną;
- 6) vykdo ES programos Erasmus+ švietimo tinkle EURYDICE¹⁶ koordinuotojo funkciją.

Šis skyrius rengia leidinius „Švietimo problemos analizė“ – t. y. leidinių serija, skirta politikams, savivaldybių švietimo padalinių specialistams ir plačiajai visuomenei, nušviečianti kylančias ir sprendžiamas švietimo problemas. Leidiniuose pateikiama glausta, konkreti ir aktuali švietimo sistemos funkcionavimo problemų analizė. Trumpoje politikos problemos apžvalgoje, remiantis įvairių tyrimų rezultatais, kiekybinių ir kokybinių duomenų analize, įvairiais literatūros šaltiniais, aptariamos problemos sprendimo galimybės arba pateikiamos rekomendacijos.

Švietimo politikos analizės skyrius iš esmės atlieka tas pačias funkcijas, kurias iki reorganizacijos atliko NMVA Švietimo politikos analizės skyrius.

Tyrimų skyrius

Atsakingas už Lietuvos mokinių pasiekimų vertinimą atliekant įvairius tarptautinius ir nacionalinius tyrimus. Jų metų analizuojami mokinių pasiekimai įvairiose ugdymo(si) srityse. Pavyzdžiui, skaitymo gebėjimai, matematinis, gamtamokslinis, kompiuterinis, finansinis raštingumas.

Pagrindinės skyriaus funkcijos:

---

¹⁶ EURYDICE švietimo informacijos tinklas renka ir viešina informaciją apie Europos šalių švietimą, švietimo politikos gaires, švietimą reglamentuojančius įstatymus, taip pat skirtingus statistinius duomenis, susijusius su švietimu. Daugiau informacijos apie Eurydice: <https://bit.ly/37wNLTp>

- 1) rengia nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų programas, dalyvauja rengiant švietimo projektus, susijusius su mokinių pasiekimų vertinimo kaita;
- 2) koordinuoja ir vykdo tarptautinių švietimo tyrimų PISA, PIRLS, TIMSS, ICCS, TALIS ir nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų darbus Lietuvoje;
- 3) renka ir tvarko informaciją bei medžiagą, reikalingą tyrimams vykdyti;
- 4) organizuoja tyrimų testų, anketų, vykdymo tvarkų ir kitos medžiagos vertimo ir adaptavimo darbus;
- 5) organizuoja ir vykdo tyrimų testų, anketų, vykdymo tvarkų ir kitos medžiagos paruošimo leidybai darbus.

Skyrius taip pat vykdo nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus (NMPT), kurie pradėti vykdyti nuo 2002 metų kaip sudedamoji Mokyklų tobulinimo programos dalis, toliau tęsiami įgyvendinant Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatas. Tiriami mokinių, kurie mokosi bendrojo ugdymo įstaigoje, pasiekimai. Atsižvelgiant į gautus rezultatus, siekiama gerinti bendrojo ugdymo kokybę ir mokinių pasiekimų vertinimo kultūrą. Vykdomi 2, 4, 6, 8 klasių mokinių NMPT:

- 4 klasės mokinių gimtosios kalbos (teksto suvokimas ir teksto kūrimas), matematikos, pasaulio pažinimo ir 8 klasės – lietuvių kalbos (teksto suvokimas ir teksto kūrimas), matematikos, gamtamokslinio ir socialinio ugdymo pasiekimų tyrimai – lyginiais metais;
- 2 ir 6 klasių mokinių gimtosios kalbos (teksto suvokimas ir teksto kūrimas) ir matematikos pasiekimų tyrimai – nelyginiais metais.

Vertinimo skyrius

Vertinimo skyrius yra atsakingas už pretendentų į švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovus kompetencijų ar jam prilygintą vertinimą, švietimo įstaigų vadovų metinės veiklos vertinimo stebėseną; švietimo įstaigų vadovų rezervo funkcionavimą, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų praktinės veiklos vertinimą ir (ar) atestaciją; mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir formaliojo profesinio mokymo programas, veiklos išorinį vertinimą ir kt.

Pagrindinės skyriaus funkcijos:

- 1) organizuoja pretendentų į švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovus kompetencijų arba jam prilygintą vertinimą, koordinuoja kompetencijų vertinimo ataskaitų ir kitų su šia veikla susijusių dokumentų rengimą;
- 2) vykdo švietimo įstaigų vadovų metų veiklos ataskaitų vertinimą stebėseną, atlieka kiekybinę bei pasirinktinę kokybinę metų veiklos ataskaitų ir vertinimų analizę;
- 3) planuoja, organizuoja ir koordinuoja mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio, bendrojo ugdymo, formaliojo profesinio mokymo programas, veiklos išorinį vertinimą, tvarko su vertinimu susijusius dokumentus;
- 4) bendradarbiauja su mokyklomis ir institucijomis, jų savininkais dėl išorinio vertinimo organizavimo, koordinavimo ir vykdymo;
- 5) bendradarbiauja su vertinta mokykla ir jos savininku, stebi pagalbos mokyklai teikimą ir mokyklos pažangą, jeigu jos veiklos įvertinime dominavo 2 ir 1 lygiai;
- 6) planuoja, organizuoja ir administruoja institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimą ir akreditavimą.

Remiantis naujausiais Vertinimo skyriaus pateiktais duomenimis:

- iš viso nuo 2007 m. įvertintos 765 BU mokyklos arba 72,9 proc. nuo šiuo metu šalyje esančių;
- nė 1 karto nevertintos 322 dabar veikiančios mokyklos. Iš jų 22 mažos, naujai įsteigtos mokyklos;
- vertinta seniau nei 7 metai – 301 mokykla.
- mokyklų išorinio vertinimo poreikis viršija galimybes, t. y. savivaldybių prašymų išoriniam vertinimui yra daugiau negu finansinių galimybių ir kitų išteklių jį atlikti:
  - 2018 m. savivaldybės pateikė prašymus 159 mokyklų vertinimui. Visuminis, kai vertinama visa mokyklos veikla, vertinimas atliktas 75 mokyklose.
  - 2019 m. savivaldybių prašymai vertinimui – 91 mokyklai. Visuminis vertinimas atliktas 10 mokyklų.
- Iki šiol nėra atliekamas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų vertinimas.

Kasmet įvertinama apie 160–170 mokytojų veikla. Pvz., 2019 m. įvertinta 80 ŠMSM institucijų mokytojų ir 94 savivaldybių mokyklų mokytojai. NŠA Vertinimų skyriaus duomenys rodo, kad ugdymo proceso kokybės požiūriu mokytojų atestacija mažai vertinga, t. y. mokytojų kvalifikacinės kategorijos (mokytojas, vyr. mokytojas, metodininkas, ekspertas ar neturintis kategorijos) neturi reikšmingos įtakos mokinių mokymo(si) rezultatams.

Pasiekimų patikrinimo užduočių rengimo skyrius

Atsakingas už brandos egzaminų, pagrindinio ugdymo, nacionalinių ir kitų mokinių pasiekimų patikrinimų vykdymo ir vertinimo koordinavimą, šių mokinių pasiekimų patikrinimų užduočių kūrimo organizavimą.

Pagrindinės skyriaus funkcijos:

- 1) koordinuoja brandos egzaminų, įskaitos, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduočių rengėjų, recenzentų bei vertėjų grupių veiklą, jų darbo Departamente tvarkaraščius bei užduočių parengimo terminus;
- 2) užtikrina brandos egzaminų, įskaitos, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduočių turinio saugumą bei slaptumą, užduočių rengėjų, recenzentų, vertėjų konfidencialumą;
- 3) užtikrina brandos egzaminų, įskaitos, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduočių atitikimą dalyko Egzamino programai, dalyko įskaitos programai, dalyko pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programai, brandos egzaminų, įskaitos, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduočių turinio ir vertinimo instrukcijų kokybę;
- 4) maketuoja bei paruošia spausdinti dalykų brandos egzaminų, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotis ir jų vertinimo instrukcijas, dalykų valstybinių brandos egzaminų užduočių atsakymų ir vertinimo lapus, brandos egzaminų, pasiekimų patikrinimo, įskaitos tvarkaraščius, vykdymo ir organizavimo tvarkas;
- 5) rengia pasiekimų patikrinimų ir brandos egzaminų užduočių statistines analizes, rezultatų savivaldybėse, skirtingo tipo mokyklose analizes, valstybinių brandos egzaminų kandidatų darbų vertintojų vertinimo kokybės statistinę analizę;
- 6) planuoja, organizuoja, koordinuoja valstybinių brandos egzaminų vertinimo proceso atitinkamas veiklas;
- 7) teikia informaciją pedagoginei bendruomenei apie brandos egzaminų, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, įskaitos struktūrą, pagrindinius principus, tikslus, organizavimą ir vykdymą.

Pasiekimų patikrinimo techninio aptarnavimo skyrius

Šio skyriaus paskirtis yra administruoti brandos egzaminų, pagrindinio ugdymo, nacionalinių ir kitų mokinių pasiekimų patikrinimų vykdymą ir vertinimą, konsultuoti mokyklas bei jų savininkus; koordinuoti ir administruoti valstybinės kalbos mokėjimo, lietuvių kalbos mokėjimo lygių nustatymo, LR Konstitucijos pagrindų egzaminus; užtikrinti techninį ir technologinį brandos egzaminų ir pasiekimų patikrinimų užduočių dauginimą, pristatymą ir (ar) elektroninį vykdymą, tobulinti ir plėtoti technologijų panaudojimą ir kt.

Pagrindinės skyriaus funkcijos:

- 1) atlieka brandos egzaminų, įskaitų, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduočių spausdinimą, pakavimą, paskirstymą egzaminų centrams;
- 2) spausdina nacionalinių ir tarptautinių tyrimų ir kitą medžiagą.
- 3) organizuoja brandos egzaminų užduočių bei kitos egzaminų medžiagos išsiuntimą savivaldybėms, perduoda / priima siuntas su kandidatų darbais;
- 4) rengia su užduočių gamyba, transportavimu ir duomenų sauga susijusius dokumentus ir organizuoja jų įgyvendinimą;
- 5) nustatyta tvarka atlieka Agentūroje rengiamos, spausdinamos ir perduodamos savivaldybėms išlaptintos informacijos žymimos slaptumo žyma „RIBOTO NAUDOJIMO“ priežiūrą, apskaitą, kontroliuoja reikalavimų vykdymą, organizuoja išlaptintos informacijos patikrinimus;
- 6) užtikrina informacinių sistemų darbą organizuojant ir vykdant brandos egzaminus, įskaitas, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimus, valstybinės kalbos mokėjimo ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų egzaminus;
- 7) parengia programines priemones reikalingas pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų medžiagos spausdinimo, pakavimo, kandidatų darbų registravimo ir archyvavimo procesams užtikrinti, kandidatų darbų vertinimui, rezultatų apdorojimui ir skelbimui;
- 8) administruoja, eksploatuoja ir prižiūri Nacionalinės švietimo agentūros informacinę sistemą NECIS.

3.3 Ugdymo turinio departamentas

Ugdymo turinio departamentas organizuoja ir koordinuoja ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo turinio kūrimą ir jo įgyvendinimą. Departamente yra 41 pareigybė. Departamento nuostatose¹⁷ yra įtvirtinta, kad pagrindiniai uždaviniai susideda iš:

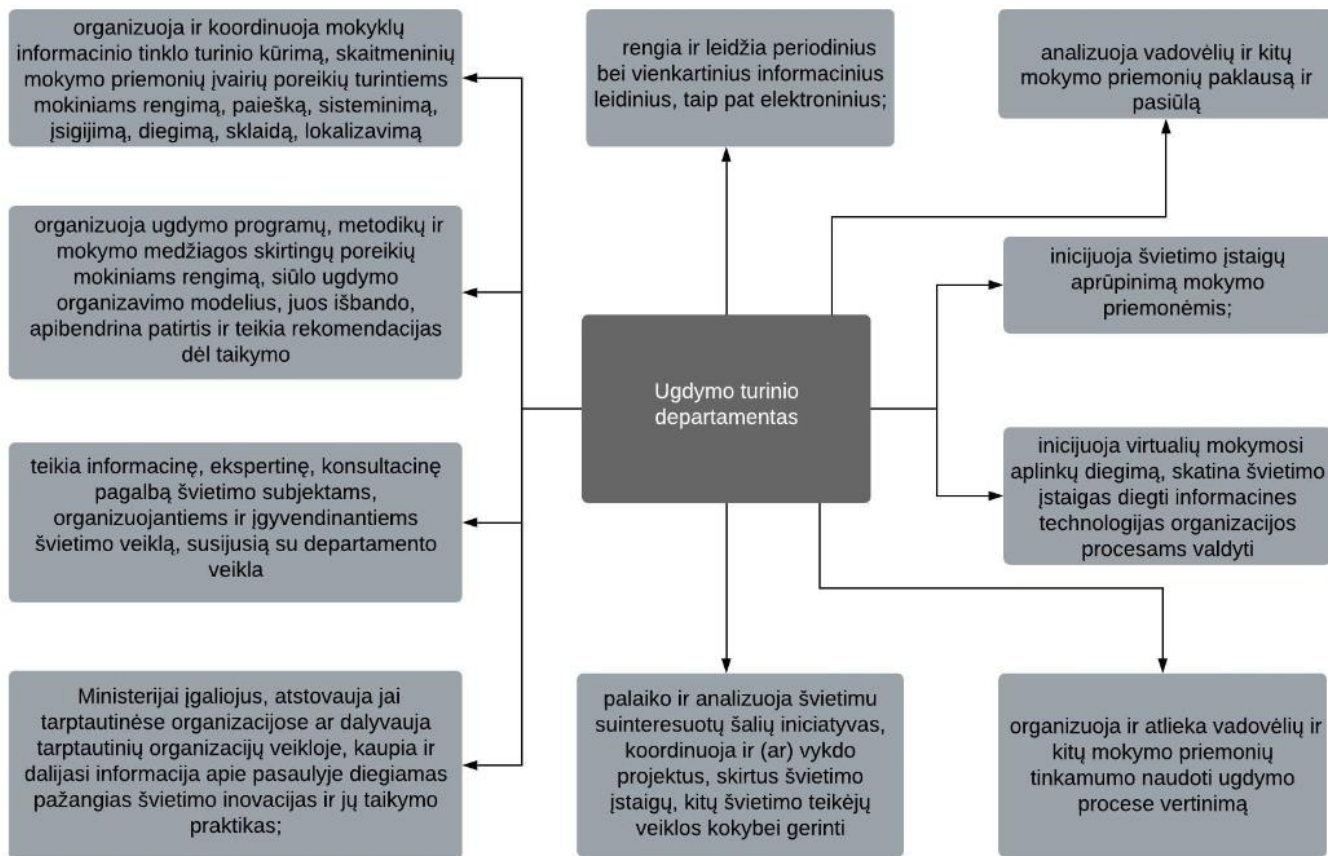
- Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo turinio kūrimo ir jo įgyvendinimo organizavimo;
- Švietimo įstaigų aprūpinimo, edukacinių erdvių modernizavimo ir informacinių komunikacinių technologijų diegimo procesų organizavimo ir koordinavimo;

---

¹⁷ Ugdymo turinio departamento nuostatai. Prieiga: <https://www.nsa.smm.lt/ugdymo-turinio-departamentas/>.

- Mokymo priemonių ir technologinių sprendimų atitiktis nustatytiems reikalavimams stebėsenos ir vertinimo vykdymas.

Grafikas 14. Bendrojo ugdymo turinio departamento funkcijos

Ugdymo turinio departamentą sudaro trys skyriai:

Ugdymo turinio rengimo skyrius

Ugdymo turinio rengimo skyrius analizuoja pažangias ugdymo inovacijas ir dalinasi jų taikymo praktika, rengiant ir diegiant bendrąsias programas. Taip pat organizuoja ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programų rengimą ir atnaujinimą bei rengia ir teikia rekomendacijas dėl ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo turinio įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu. Skyrius, įgyvendindamas uždavinius, atlieka šias pagrindines funkcijas:

- analizuoja Lietuvos ir kitų šalių ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo programas, didaktikos tendencijas, apibendrintus tyrimų duomenis;
- organizuoja bendrųjų programų rengimą ir jų atnaujinimą, dalyvauja jas rengiant, apibendrina ugdymo patirtis, siūlo ugdymo organizavimo modelius ir teikia rekomendacijas dėl jų taikymo;
- rengia ugdymo metodikas ir mokymo medžiagą įvairių poreikių mokiniams, išbando siūlomus ugdymo organizavimo modelius, apibendrina patirtis ir teikia rekomendacijas dėl jų taikymo;

Mokymo priemonių skyrius

Mokymo priemonių skyrius: a) analizuoja vadovėlių ir kitų mokymo priemonių paklausą ir pasiūlą; b) inicijuoja švietimo įstaigų aprūpinimą mokymo priemonėmis; c) organizuoja ir atlieka vadovėlių ir kitų mokymo priemonių tinkamumo naudoti ugdymo procese vertinimą; d) koordinuoja skaitmeninių mokymo priemonių rengimą, paiešką, sisteminimą, įsigijimą ir lokalizavimą.

Skyrius, vykdydamas jam pavestus uždavinius, atlieka šias pagrindines funkcijas:

- analizuoja vadovėlių paklausą, pasiūlą ir rengia apžvalgas švietimo bendruomenei;
- analizuoja mokymo priemonių paklausą, pasiūlą ir rengia apžvalgas švietimo bendruomenei;
- inicijuoja mokyklų aprūpinimą trūkstamais vadovėliais, kurių fiziniai ar juridiniai asmenys, susiję su mokymo priemonių rengimu ir leidyba, nerengia dėl per mažo tiražo;
- organizuoja vadovėlių turinio vertintojų mokymus, vertinimo paslaugų pirkimą ir vertintojų atranką;
- konsultuoja su vadovėlių ir mokymo priemonių rengimu, leidyba ir platinimu susijusius fizinius ir juridinius asmenis;

Ugdymo turinio sklaidos skyrius

Ugdymo turinio sklaidos skyrius: a) teikia informacinę ir konsultacinę pagalbą švietimo subjektams, organizuojantiems ir įgyvendinantiems švietimo veiklą susijusią su departamento veikla; b) teikia informacinę ir konsultacinę pagalbą švietimo subjektams, organizuojantiems ir įgyvendinantiems švietimo veiklą, susijusią su Departamento veikla; c) organizuoja skaitmeninių mokymo priemonių įvairių poreikių mokiniams sklaidą; d) inicijuoja virtualių mokymosi aplinkų diegimą, skatina švietimo įstaigas diegti informacines technologijas organizacijos procesams valdyti; e) rengia ir leidžia elektroninius periodinius bei vienkartinis informacinius leidinius.

Skyrius, atlikdamas jam pavestus uždavinius, vykdo esmines funkcijas:

- renka ir skelbia informaciją apie nacionalinius renginius, švietimo naujienas, leidinius;
- leidžia elektroninį žurnalą „Švietimo naujienos“, rengia žurnalui įvairių žanrų publikacijas;
- rengia metodinę ir informacinę vaizdo medžiagą švietimo bendruomenei ir pateikia ją per „Mokytojo TV“ interneto svetainę;
- renka, analizuoja ir skleidžia gerosios pedagoginės, edukacinės patirties ir metodinės veiklos medžiagą;
- informuoja pedagogus ir mokyklų bendruomenes apie ugdymo turinio naujoves;
- kaupia nuotolinio mokymo kursus ir administruoja virtualias mokymosi aplinkas;

3.4 Švietimo pagalbos departamentas

Švietimo pagalbos departamentas rengia ir (ar) vykdo priemones, skirtas švietimo įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos plėtrai ir švietimo įstaigų darbuotojų kompetencijų tobulinimui. Skatina švietimo įstaigų veiklos kokybės gerinimą ir jų įsivertinimo kultūros pažangą švietimo kokybės ir įtraukties švietime nuostatų įgyvendinimo aspektais. Taip pat departamentas koordinuoja saugios ugdymuisi aplinkos kūrimui skirtų prevencinių priemonių diegimą, vykdyti šios srities stebėseną bei teikia metodinę konsultacinę pagalbą mokykloms, švietimo pagalbos

įstaigoms (pedagoginėms psichologinėms, švietimo pagalbos tarnyboms, švietimo centrams) dėl švietimo pagalbos teikimo, prevencinių priemonių vykdymo, įtraukties švietime nuostatų įgyvendinimo.

Pagrindinės departamento funkcijos:

- dalyvauja pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos kokybės užtikrinimo procesuose;
- rengia ir vykdo švietimo įstaigų vadovų, pedagogų karjeros planavimo ir kompetencijų tobulinimo priemones, programas, projektus, inicijuoja šios srities inovacijas;
- rengia ir (ar) įgyvendina švietimo įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programas, nagrinėja Agentūros vykdomų kvalifikacijos renginių kokybę, koordinuoja parengtų kvalifikacijos tobulinimo programų vertinimą;
- organizuoja ugdymo ir švietimo vadybos naujovių gerosios praktikos diegimą bei metodinės pagalbos švietimo įstaigų vadovams, pedagogams ir švietimo pagalbos specialistams teikimą;
- dalyvauja vykdant pagalbos mokiniui specialistų praktinės veiklos vertinimą ir (ar) atestaciją; organizuoja psichologų, teikiančių pagalbą mokiniui, atestaciją;
- organizuoja mokinio pažinimo ir individualių jo ugdymosi poreikių nustatymo metodikų ir instrumentų rengimą, teikia metodinę konsultacinę pagalbą mokykloms ir švietimo pagalbos įstaigoms;
- koordinuoja saugios ugdymui aplinkos kūrimui skirtų priemonių diegimą, inicijuoja naujų paieškas ir kūrimą, vykdo šios srities stebėseną;
- dalyvauja įgyvendinant vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemones, kaupia ir analizuoja duomenis apie vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros vykdymą, teikia metodinę konsultacinę pagalbą savivaldybių administracijų vaiko gerovės komisijoms, vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemonių vykdytojams;
- organizuoja specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams pritaiktų vadovėlių ir specialiųjų mokymo priemonių turinio vertinimą, konsultuoja šių priemonių rengėjus ir leidėjus;

Departamentą sudaro keturi skyriai:

- Kvalifikacijos tobulinimo skyrius
- Mokyklų veiklos įsivertinimo ir tobulinimo skyrius
- Psichologijos skyrius
- Specialiosios pedagogikos skyrius

Šių skyrių nuostatos kol kas nėra patvirtintos.

3.5 Infrastruktūros plėtros departamentas

Infrastruktūros plėtros departamentas, skatina švietimo įstaigas, kitus švietimo teikėjus užtikrinti švietimo veiklos kokybę, teikiant informacinę, statistinę techninę konsultacinę pagalbą, atliekant mokyklos, regiono, šalies švietimo stebėseną ir švietimo tyrimus. Departamentas vykdo tyrimų ataskaitų bei kitų švietimo dokumentų ir leidinių leidybą. Taip pat koordinuoja švietimo įstaigų aprūpinimą, vykdo techninę IT priemonių priežiūrą.

Pagrindinės departamento funkcijos:

- pagal poreikį spausdina mokymosi medžiagą;
- inicijuoja ir vykdo švietimo įstaigų aprūpinimą mokymo priemonėmis;
- vykdo leidybinę veiklą, rengia ir leidžia periodinius bei vienkartinis informacinius leidinius, tarp jų ir elektroninius;
- aprūpina švietimo įstaigas patvirtintos formos spausdintais švietimo dokumentais;
- techniškai prižiūri virtualiųjų mokymosi aplinkų ir kitų mokymo priemonių palaikymą;
- valdo, tvarko ir techniškai prižiūri registrus, informacines sistemas;
- koordinuoja švietimo informacinių sistemų ir registrų integracijos procesus;
- rengia švietimo statistinės informacijos rinkimo metodikas, statistines suvestines ir teikia statistinę informaciją;
- renka, tvarko, integruoja, apdoroja duomenis apie nacionalinius žmogiškuosius išteklius, Lietuvos švietimą ir mokslą, skaičiuoja ir skelbia nacionalinius žmogiškųjų išteklių, Valstybės švietimo stebėsenos ir kitus švietimo rodiklius;
- viešina informaciją apie mokyklas, jų vykdomas švietimo programas, priėmimo į jas sąlygas, atlieka mokinių priėmimo į mokyklas proceso technologinį programinį palaikymą.

Žemiau yra pateikiami registrai bei informacinės sistemos, kurias departamentas administruoja.

Registrai	Informacinės sistemos
Mokinių registras	AIKOS
Pedagogų registras	KRISIN
Studentų registras	ŠVIS
Švietimo ir mokslo institucijų registras	NEMIS
Neformaliojo švietimo programų registras	IS FVA (LR Švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių institucijų finansų valdymo ir apskaitos informacinė sistema)
Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registras	
Diplomų, atestatų ir kvalifikacijos pažymėjimų registras	
Licencijų registras	
Išsilavinimo pažymėjimų blankų registras	

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis Agentūros duomenimis

Departamentą sudaro trys skyriai:

Informacinių technologijų, leidybos ir logistikos skyrius

Informacinių technologijų ir logistikos skyrius yra atsakingas už švietimo įstaigų aprūpinimą, techniškai prižiūri virtualių aplinkų ir kitų mokymo priemonių palaikymą, vykdo leidybinę veiklą.

- 1) pagal poreikį spausdina mokymo medžiagą ir organizuoja pagal steigėjo programas užsakytų leidinių leidybą;
- 2) leidžia švietimo dokumentus ir leidinius;
- 3) organizuoja mokyklinės dokumentacijos ikimokyklinėms, bendrojo ugdymo, profesinėms mokykloms, kolegijoms bei nevalstybinėms švietimo įstaigoms ir saugiųjų dokumentų (išsilavinimo pažymėjimų ir pažymėjimų, asmens pažymėjimų ir kt.) blankų leidybą;
- 4) aprūpina išsilavinimo pažymėjimų ir pažymėjimų blankais respublikos švietimo skyrius, profesines mokyklas, kolegijas, nevalstybines švietimo įstaigas bei kitus švietimo teikėjus;
- 5) nustatyta tvarka organizuoja švietimo įstaigų aprūpinimą vadovėliais ir mokymo priemonėmis.

Registrų skyrius

Skyrius valdo, tvarko registrus ir Švietimo ir mokslo informacinių sistemų, registrų bei klasifikatorių apskaitos informacinę sistemą.

Pagrindinės skyriaus funkcijos:

- 1) kuria, administruoja ir naudoja Mokinių, Studentų, Pedagogų, Licencijų, Švietimo ir mokslo institucijų, Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų, Diplomų ir atestatų, Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių bei Išsilavinimo pažymėjimų blankų registrus;
- 2) kuria, administruoja ir naudoja Švietimo ir mokslo informacinių sistemų, registrų ir klasifikatorių apskaitos informacinę sistemą;
- 3) renka informaciją (mokinių, studentų, pedagogų, dėstytojų ir tyrėjų, licencijų, švietimo ir mokslo institucijų, studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų, diplomų ir atestatų, neformaliojo švietimo programų ir renginių, išsilavinimo pažymėjimų blankų, registrų ir informacinių sistemų bei klasifikatorių) apie Lietuvos švietimo ir mokslo sistemą;
- 4) užtikrina prieigą prie Mokinių, Studentų, Pedagogų, Licencijų, Švietimo ir mokslo institucijų, Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų, Diplomų ir atestatų, Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių bei Išsilavinimo pažymėjimų blankų registrų.

Švietimo informacinių sistemų skyrius

Atsakingas už švietimo informacinių sistemų tvarkymą ir koordinavimą bei registrų integracijos procesus. Taip pat rengia švietimo statistinės informacijos rinkimo metodikas, statistines suvestines, teikia statistinę informaciją.

Pagrindinės funkcijos:

1. Kuria, diegia, plėtoja, modernizuoja, administruoja, tvarko ir naudoja švietimo informacines sistemas – ŠVIS, NEMIS, AIKOS, IS FVA.
2. Rengia švietimo statistinės informacijos rinkimo instrukcijas ir reikiamas metodikas;
3. Renka informaciją apie Lietuvos švietimo ir mokslo sistemą bei koordinuoja informacijos rinkimo procesą;
4. Rengia, atnaušina ir viešina statistines suvestines;
5. Renka, tvarko, integruoja, apdoroja duomenis apie nacionalinius žmogiškuosius išteklius, Lietuvos švietimą ir mokslą rinkimo, tvarkymo, integravimo, apdorojimo bei skaičiavimo ir rodiklių apie nacionalinius žmogiškuosius išteklius, Valstybės švietimo stebėsenos ir kitų švietimo rodiklių skelbimo srityje.

3.6 Bendrųjų reikalų departamentas

Bendrųjų reikalų departamentą sudaro keturi skyriai:

- Kanceliarijos ir dokumentų valdymo skyrius
- Personalo ir teisės skyrius
- Ūkio ir transporto skyrius
- Projektų valdymo ir viešųjų pirkimų skyrius

Kol kas nėra patvirtinti departamento ir jo skyrių nuostatai.

Išvados

Lietuvos bendrojo ugdymo procesų ir Nacionalinės švietimo agentūros vykdomų funkcijų apžvalga atskleidė:

1. Nors Lietuvoje švietimui skiriama BVP dalis yra didesnė už ES vidurkį, tačiau lėšos, tenkančios vienam besimokančiajam, yra vienos mažiausių.
2. 2018 m. valstybės ir savivaldybių išlaidų švietimui dalis, tenkanti ikimokykliniam, priešmokykliniam, pradiniam, viduriniam bei pagrindiniam ugdymui, sudarė daugiau nei trečdalį visų valstybės ir savivaldybės biudžeto išlaidų švietimui.
3. Jau daugiau kaip dešimtmetį nėra esminio proveržio EBPO PISA tarptautiniame mokinių pasiekimų vertinime – Lietuvos mokinių pasiekimai vis dar atsilieka nuo EBPO šalių vidurkio.
4. Lietuvoje vis dar neefektyviai valdomas bendrojo ugdymo tinklas, egzistuoja dideli ugdymo rezultatų netolygumai mokyklose, mažėja mokytojo profesijos patrauklumas, neužtikrinamos mokyklų vadovų kompetencijos, nerezultatyviai atliekamas išorinis mokyklų vertinimas.
5. Nors tarptautiniai tyrimai rodo ikimokyklinio ugdymo teigiamą poveikį mokinių pasiekimams, o 2014 m. ES šalys susitarė dėl kokybiško ankstyvojo ugdymo krypties, iki šiol neatliekama ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo stebėseną, neaiški valstybės politika šiuo klausimu ir nepriimti pagrįsti sprendimai ikimokyklinio ugdymo kokybei užtikrinti.
6. Tarp švietimo pagalbą teikiančių institucijų įvairiuose lygmenyse trūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo. Rekomenduojama skatinti bendradarbiavimą, peržiūrėti švietimo pagalbos specialistų funkcijas, darbo krūvį ir užmokestį, tobulinti darbuotojų kompetencijas ir specialistų pasiruošimą.
7. Švietimo stebėseną vykdančios institucijos nepakankamai planuoja ir koordinuoja stebėsenos veiklą, duomenis kaupia nesistemiškai. Taip pat trūksta vienos duomenų bazės, kurioje būtų skelbiami visi švietimo duomenys, stebėsenos tyrimai ir analizės.
8. Lietuvoje trūksta įrodymais grįstos švietimo politikos, kuria remiantis būtų priimami sprendimai.
9. Švietimo stebėsenos, bendrojo ugdymo turinio kūrimo, švietimo aprūpinimo, infrastruktūros srityse nėra aiškios skirties tarp Nacionalinės švietimo agentūros bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos vykdomų funkcijų.
10. Įgyvendinus šešių švietimo pagalbos įstaigų reorganizaciją ir įsteigus Nacionalinę švietimo agentūrą, jos veiklos sritis – švietimo pagalba – nepasikeitė. Nauji departamentai ir jų skyriai

suskirstyti ankstesnių apjungtų institucijų pagrindu, taip pat visos ankstesnių įstaigų funkcijos perkeltos į naują Agentūrą.

11. Iki šiol Agentūra neturi oficialaus nuolatinio vadovo, nėra patvirtinta Agentūros vizija, misija, strateginiai tikslai, veiklos vertinimo rodikliai, Agentūros Tarybos sudėtis ir darbo reglamentas.

Literatūros sąrašas

1. Apklausa apie Lietuvos socialinių pedagogų vykdomos veiklos ir metodinės pagalbos priemonių socialiniams pedagogams poreikį ataskaita. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, 2019. <http://www.sppc.lt/wp-content/uploads/2018/07/Tyrimo-ataskaita-2019-SP.pdf>
2. Bendrojo ugdymo departamento švietimo pagalbos skyriaus nuostatai: https://www.smm.lt/uploads/contacts/docs/122_deca43bad6b809d0cf1bf3a5f520438a.pdf
3. Esamos švietimo stebėsenos ir vertinimo tendencijų, gerinant mokinių pasiekimus, analizė. Švietimo informacinių technologijų centras, Vilnius, 2019.
4. Government strategic analysis centre (2017). „Forecasting the Teaching Workforce“. Nuoroda: <https://strata.gov.lt/en/projects/forecasting-the-teaching-workforce>
5. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro nuostatai. Prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2c325070df1d11e7b3f0a470b0373cb2>
6. Lietuva. Švietimo būklės apžvalga 2018. Gera mokykla. Švietimo ir mokslo ministerija, Švietimo aprūpinimo centras, 2019.
7. Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro svetainė: <http://www.deafcenter.lt/apie-mus/bendra-informacija/>
8. Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro nuostatai. Prieiga: https://www.lmnc.lt/uplfiles/nuostatai_lmnc2017_nj8g.pdf
9. Lietuvos Respublikos susisiekiimo ministerijos vidaus audito skyriaus atliktas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir jai pavaldžių 17 institucijų galimos korupcijos tikimybės viešuosiuose pirkimuose vidaus auditas, 2019 m. kovo 22 d. https://www.smm.lt/uploads/documents/veikla/korupcijos_prevencija/PAZYMA_2.pdf
10. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2003 m. birželio 25 d. Nr. ISAK-897 įsakymas „Dėl pedagoginės ir psichologinės pagalbos teikimo modelio“. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.215856/asr>
11. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2008 m. gruodžio 8 d. Nr. ISAK-3379 įsakymas „Dėl mokinių pasiekimų tyrimų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
12. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. Nr. V-579 įsakymas „Dėl mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.396543/asr>
13. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministras įsakymas 2019 m. birželio 27 d. Nr. V-757 „Dėl valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“.
14. Lietuvos vaikų ir jaunimo centro nuostatai. Prieiga: https://lvjc.lt/media/files/lvjc_nuostatai_2018.pdf
15. Lietuvos vaikų ir jaunimo centro nuostatai: https://lvjc.lt/media/files/lvjc_nuostatai_2018.pdf
16. Mokslo, enciklopedijų ir leidybos centro nuostatai. Prieiga: https://s.melc.lt/upload/documents/MELC_nuostatai.pdf
17. Nacionalinės švietimo agentūros nuostatai: <https://www.nsa.smm.lt/administracine-informacija/itc-nuostatai/>
18. Pranešimas spaudai „Nepakankama švietimo stebėseną – kliūtis priimti pagrįstus ir efektyvius sprendimus“, Valstybės kontrolė, 2016-12-02. https://www.vkontrole.lt/pranesimas_spaudai.aspx?id=23002

19. Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care, European Union, 2014. https://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf
20. PwC (2019). „Lietuvos ūkio sektorių finansavimo po 2020 m. vertinimas: švietimas“. Nuoroda: [http://lrv.lt/uploads/main/documents/files/%C5%A0vietimas\(1\).pdf](http://lrv.lt/uploads/main/documents/files/%C5%A0vietimas(1).pdf)
21. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro komisija: <http://www.sppc.lt/veikla/minimali-ir-vidutine-prieziura/komisijos/>
22. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro svetainė: <http://www.sppc.lt/veikla/minimali-ir-vidutine-prieziura/komisijos/>
23. ŠMM pavaldžių įstaigų funkcijų ir teikiamų viešųjų paslaugų analizė. Nacionalinis švietimo NVO tinklas, 2018. <http://svietimotinklas.lt/tyrimas/optimizavimas/>
24. Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento Regioninės politikos analizės skyriaus nuostatai: https://www.smm.lt/uploads/contacts/docs/56_31b3ab407e79b5d829ffe9dfddebcb83.pdf
25. Švietimo mokslo ir sporto ministerija (2016). „2014 – 2020 metų programavimo laikotarpio investicijų į bendrojo ugdymo struktūrą žemėlapis“. Nuoroda: https://www.smm.lt/uploads/documents/es_parama/Investicij%C5%B3%20%C4%AF%20bendrojo%20ugdymo%20sistem%C4%85%20%C5%BEem%C4%97lapis.pdf
26. Švietimo problemų analizė „Elgesio ar (ir) emocijų sunkumų arba sutrikimų turintys vaikai: ugdymo ir pagalbos teikimo specifika“. 2017 m. gruodis Nr. 5. <https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2018/05/Ugdymo-ir-pagalbos-teikimo-specifika.pdf>
27. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai pavaldžių institucijų funkcijų vidaus audito ataskaita, 2019 m. kovo 22 d. https://www.smm.lt/uploads/documents/veikla/korupcijos_prevencija/SMM_auditas_2019.pdf
28. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Bendrojo ugdymo departamento švietimo pagalbos skyriaus nuostatai: https://www.smm.lt/uploads/contacts/docs/122_deca43bad6b809d0cf1bf3a5f520438a.pdf
29. ŠVIS: <http://svis.emokykla.lt/valstybes-strateginiai-svietimo-stebesenos-rodikliai-2/>
30. Valstybės audito ataskaita „Ar gali gerėti Lietuvos mokinių pasiekimai?“. 2017 m. lapkričio 28 d. Nr. VA-2017-P-50-1-20.
31. Valstybės audito ataskaita „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas“. 2016 m. gegužės 10 d. Nr. VA-P-50-3-5.
32. Valstybės audito ataskaita „Švietimo stebėsena“. 2016 m. lapkričio 30 d. Nr. VA-P-50-4-26.

Priedas 1. Mokinių nepasiekusių patenkinamo balo VBE procentas

Savivaldybė	Matematika	Lietuvių kalba	Savivaldybė	Matematika	Lietuvių kalba
Akmenės r.	23.53%	23.58%	Palangos m.	21.05%	7.45%
Alytaus m.	13.7%	8.42%	Panevėžio m.	16.72%	11.71%
Alytaus r.	24.56%	8.22%	Panevėžio r.	23.4%	8.16%
Anykščių r.	20.83%	4.96%	Pasvalio r.	19.61%	9.88%
Birštono m.	20%	11.11%	Plungės r.	18.06%	5.75%
Biržų r.	26.9%	7.2%	Prienų r.	33.33%	4.27%
Druskininkų sav.	13.73%	7.94%	Radviliškio r.	32.83%	8.25%
Elektrėnų sav.	31.97%	12.24%	Raseinių r.	15.87%	6.57%
Ignalinos r.	24.72%	11.76%	Rietavo sav.	21.15%	4.35%
Jonavos r.	12.72%	6.43%	Rokiškio r.	26.97%	10.06%
Joniškio r.	19.63%	10.66%	Šakių r.	19.66%	7.14%
Jurbarko r.	21.12%	7.88%	Šalčininkų r.	30.91%	35.4%
Kaišiadorių r.	15.89%	7.32%	Šiaulių m.	14.01%	8.64%
Kalvarijos sav.	35.71%	20%	Šiaulių r.	22.03%	8.47%
Kauno m.	9.13%	7.3%	Šilalės r.	22.45%	7.82%
Kauno r.	23.37%	7.34%	Šilutės r.	26.03%	10.29%
Kazlų Rūdos sav.	43.1%	20.34%	Širvintų r.	30.59%	9.09%
Kėdainių r.	13.16%	8.43%	Skuodo r.	22.45%	8.08%
Kelmės r.	38.78%	12.84%	Švenčionių r.	26.88%	12.77%
Klaipėdos m.	18.38%	9.18%	Tauragės r.	13.27%	6.93%
Klaipėdos r.	21.54%	6.94%	Telšių r.	27.68%	6.96%
Kretingos r.	18.18%	12.36%	Trakų r.	31.43%	15.47%
Kupiškio r.	8.54%	5.32%	Ukmergės r.	31.07%	9.09%
Lazdijų r.	15.45%	12.77%	Utenos r.	11.82%	4.63%
Marijampolės sav.	11.68%	3.69%	Varėnos r.	25.62%	6.61%
Mažeikių r.	12.32%	7.94%	Vilkaviškio r.	27.91%	5.63%
Molėtų r.	30.28%	12.61%	Vilniaus m.	12.85%	9.49%
Neringos m.	0%	14.29%	Vilniaus r.	22.26%	16.82%
Pagėgių sav.	14.29%	9.52%	Visagino m.	11.11%	10.14%
Pakruojo r.	17.7%	3.51%	Zarasų r.	14.29%	3.17%

Priedas 2. Mokinių nepasiekusių patenkinamo įvertinimo PUPP procentas

Savivaldybė	Matematika	Lietuvių kalba	Savivaldybė	Matematika	Lietuvių kalba
Akmenės r.	45%	13%	Palangos m.	14%	7%
Alytaus m.	33%	11%	Panevėžio m.	16%	5%
Alytaus r.	21%	14%	Panevėžio r.	32%	11%
Anykščių r.	20%	5%	Pasvalio r.	27%	11%
Birštono m.	26%	13%	Plungės r.	20%	11%
Biržų r.	30%	10%	Prienų r.	25%	10%
Druskininkų sav.	40%	10%	Radviliškio r.	11%	4%
Elektrėnų sav.	34%	16%	Raseinių r.	25%	10%
Ignalinos r.	16%	17%	Rietavo sav.	30%	14%
Jonavos r.	40%	10%	Rokiškio r.	26%	7%
Joniškio r.	34%	18%	Šakių r.	23%	15%
Jurbarko r.	26%	4%	Šalčininkų r.	23%	7%
Kaišiadorių r.	23%	11%	Šiaulių m.	22%	15%
Kalvarijos sav.	7%	7%	Šiaulių r.	31%	5%
Kauno m.	26%	2%	Šilalės r.	21%	6%
Kauno r.	43%	10%	Šilutės r.	28%	10%
Kazlų Rūdos sav.	28%	9%	Širvintų r.	22%	6%
Kėdainių r.	28%	6%	Skuodo r.	26%	11%
Kelmės r.	21%	9%	Švenčionių r.	25%	4%
Klaipėdos m.	17%	4%	Tauragės r.	31%	7%
Klaipėdos r.	23%	7%	Telšių r.	31%	13%
Kretingos r.	19%	9%	Trakų r.	24%	6%
Kupiškio r.	21%	6%	Ukmergės r.	14%	8%
Lazdijų r.	22%	4%	Utenos r.	23%	13%
Marijampolės sav.	11%	7%	Varėnos r.	37%	11%
Mažeikių r.	24%	3%	Vilkaviškio r.	18%	8%
Molėtų r.	29%	9%	Vilniaus m.	18%	9%
Neringos m.	35%	6%	Vilniaus r.	18%	9%
Pagėgių sav.	31%	7%	Visagino m.	12%	7%
Pakruojo r.	1%	5%	Zarasų r.	41%	13%